

Utgiftsområde 19 Regional utveckling

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker de av regeringen föreslagna anslagen (totalt ca 3,3 miljarder kronor) och bemyndigandena för budgetåret 2006 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Samtliga motioner som tar upp regeringens förslag om anslag och bemyndiganden m.m. avstyrks av utskottet. Företrädarna i utskottet för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet har avstått från att delta i detta beslut. De erinrar i särskilda yttranden om de budgetförslag som lagts fram av respektive parti. I förhållande till regeringens förslag ville Moderata samlingspartiet minska utgiftsramen med 813 miljoner kronor, Folkpartiet med 1 013 miljoner kronor och Kristdemokraterna med 120 miljoner kronor. Centerpartiet ville höja ramen med 1 248 miljoner kronor.

I fråga om den allmänna inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken stöder utskottet det utvecklingsarbete som regeringen bedriver i syfte att ytterligare förstärka inriktningen av politiken mot en hållbar tillväxt i hela landet. Detta arbete tar sig bl.a. uttryck i den förändring av de regionala företagsstöden och av målet för verksamhetsområdet kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling som regeringen genomfört. Utskottet uttalar i detta sammanhang även sitt stöd för uppfattningen att det inte bara är välfärden som är beroende av tillväxten utan att även det omvända gäller, dvs. att välfärden är en förutsättning för att alla skall kunna vara med och bidra till tillväxten.

I en reservation (m, fp, kd, c) framhålls att den regionala utvecklingspolitiken skall skapa förutsättningar för olika regioners och människors möjligheter till utveckling. Tillväxt skapas i första hand regionalt, varför det lokala inflytandet över beslut som rör lokalbefolkningen bör öka. Ett gott företagsklimat är den bästa satsningen för regional tillväxt. För de företagsstöd som trots allt behövs bör inriktningen i huvudsak ligga på generella stöd.

Utskottet föreslår vidare att Riksrevisionens styrelses redogörelse angående styrningen av regionala stöd (2005/06:RRS3) läggs till handlingarna. Motionsyrkanden med anledning av redogörelsen avstyrks av utskottet med hänvisning till det utvecklingsarbete som pågår i linje med Riksrevi-

sionens rekommendationer. Utskottet välkomnar dock Riksrevisionens granskning och anser att det är värdefullt att styrningen av regionala stöd genomlysas på det sätt som Riksrevisionen gjort. Motionsyrkandena följs upp i en reservation (m, fp, kd, c).

Ett enigt utskott avstyrker motionsyrkanden rörande växelkursen för strukturfonderna. Utskottet förutsätter att den prövning av valutakursen som regeringen avser att göra kommer att leda till att den aktuella förordningen förändras i syfte att Sverige skall få ett maximalt återflöde från EU.

Sammanlagt har företrädarna i utskottet för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet lämnat 10 reservationer till betänkandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken	9
Propositionen	9
Motionerna	16
Vissa kompletterande uppgifter	22
Regionalpolitiken som tillväxtpolitik	24
Utskottets ställningstagande	26
EG:s nuvarande struktur- och regionalpolitik	28
Propositionen	28
Motionen	29
Vissa kompletterande uppgifter	29
Utskottets ställningstagande	29
Riksrevisionens styrelses redogörelse angående styrningen av regionala stöd	30
Inledning	30
Riksrevisionens rapport	30
Riksrevisionens styrelses överväganden	31
Motionen	32
Vissa kompletterande uppgifter	32
Utskottets ställningstagande	33
Anslag m.m. för år 2006	34
Inledning	34
Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1)	35
Propositionen	35
Motionerna	37
Vissa kompletterande uppgifter	40
Landsbygdslån (33:2)	42
Propositionen	42
Motionen	42
Transportbidrag (33:3)	42
Propositionen	42
Motionerna	43
Vissa kompletterande uppgifter	43
Glesbygdsverket (33:4)	44
Propositionen	44
Motionerna	44
Vissa kompletterande uppgifter	45
Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 (33:5)	45
Propositionen	45
Motionerna	46
Vissa kompletterande uppgifter	47
Insatser med anledning av försvarsomställningen (33:6)	48

Propositionen	48
Motionerna	49
Vissa kompletterande uppgifter	49
Utskottets ställningstagande	50
Inledning	50
Bemyndigandesystemet	50
De regionala företagsstöden	50
Transportbidraget	51
Glesbygdsverket	51
Valutakursen vid stöd från EG:s strukturfonder	51
Kostnader för omlokalisering av myndigheter	52
Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling	52
Reservationer	54
1. Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken, punkt 1 (m, fp, kd, c)	54
2. Riksrevisionens styrelses redogörelse angående styrningen av regionala stöd, punkt 3 (m, fp, kd, c)	56
3. Bemyndigandesystemet, punkt 4 (m, fp, kd, c)	57
4. De regionala företagsstöden, punkt 5 – motiveringen (m, fp)	58
5. De regionala företagsstöden, punkt 5 (kd, c)	58
6. Transportbidraget, punkt 6 (fp, c)	59
7. Glesbygdsverket, punkt 7 (m, fp)	59
8. Glesbygdsverket, punkt 7 (kd)	60
9. Glesbygdsverket, punkt 7 (c)	60
10. Kostnader för omlokalisering av myndigheter, punkt 9 (m, fp, kd)	61
Särskilda yttranden	62
1. Transportbidraget, punkt 6 (mp)	62
2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, punkt 10 (m)	62
3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, punkt 10 (fp)	63
4. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, punkt 10 (kd)	64
5. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, punkt 10 (c)	66
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	67
Proposition 2005/06:1	67
Redogörelse 2005/06:RRS3	67
Följdmotion med anledning av redog. 2005/06:RRS3	67
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	68
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2006 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling	75
<i>Bilaga 3</i>	
Utredningar, uppdrag och program	76

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:N276, 2005/06:N277, 2005/06:N288, 2005/06:N329, 2005/06:N348, 2005/06:N364, 2005/06:N382 yrkandena 1, 6 och 9, 2005/06:N383 yrkandena 1, 2 och 6, 2005/06:N398, 2005/06:N423, 2005/06:N439 yrkandena 1 och 5, 2005/06:N443 yrkande 1, 2005/06:N450, 2005/06:N472 yrkande 4, 2005/06:N474 yrkande 1, 2005/06:N479 yrkandena 1–3 och 7 samt 2005/06:N481 yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. EG:s nuvarande struktur- och regionalpolitik

Riksdagen avslår motion 2005/06:N328.

3. Riksrevisionens styrelses redogörelse angående styrningen av regionala stöd

Riksdagen avslår motion 2005/06:N1 yrkandena 1–9 och lägger redogörelse 2005/06:RRS3 till handlingarna.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

4. Bemyndigandesystemet

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:N304 yrkande 13 och 2005/06:N344 yrkandena 1 och 2.

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

5. De regionala företagsstöden

Riksdagen avslår motion 2005/06:N475 yrkande 2.

Reservation 4 (m, fp) – motiveringen

Reservation 5 (kd, c)

6. Transportbidraget

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ449 yrkande 12, 2005/06:N252 och 2005/06:N383 yrkande 11.

Reservation 6 (fp, c)

7. Glesbygdsverket

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ447 yrkande 5, 2005/06:N300, 2005/06:N439 yrkande 3, 2005/06:N472 yrkande 3 och 2005/06:N481 yrkande 19.

Reservation 7 (m, fp)

Reservation 8 (kd)

Reservation 9 (c)

8. Valutakursen vid stöd från EG:s strukturfonder

Riksdagen avslår motion 2005/06:N453 yrkandena 1–5.

9. Kostnader för omlokalisering av myndigheter

Riksdagen avslår motion 2005/06:N236.

Reservation 10 (m, fp, kd)

10. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling*a) Bemyndigande för anslaget 33:1*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2006 för ramanslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder göra ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför utgifter på högst 3 200 000 000 kr under åren 2007–2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 19 punkt 1.

b) Bemyndigande för anslaget 33:5

Riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2006 för ramanslaget 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 göra ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför utgifter på högst 1 400 000 000 kr under åren 2007 och 2008. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 19 punkt 2.

c) Anslagen under utgiftsområde 19 Regional utveckling

Riksdagen anvisar för budgetåret 2006 anslagen under utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt regeringens förslag i bilaga 2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 Utgiftsområde 19 punkt 3.

d) Motioner rörande utgiftsområde 19 Regional utveckling

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr382 yrkande 24, 2005/06:N232 yrkandena 1 och 2, 2005/06:N241 yrkandena 1 och 2, 2005/06:N243 yrkande 6, 2005/06:N254 yrkandena 1 och 2, 2005/06:N292, 2005/06:N347, 2005/06:N437 yrkande 9, 2005/06:N472 yrkandena 1, 2 och 5, 2005/06:N475 yrkande 1 och 2005/06:N479 yrkande 9.

Stockholm den 29 november 2005

På näringsutskottets vägnar

Marie Granlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Marie Granlund (s), Ingegerd Saarinen (mp), Nils-Göran Holmqvist (s), Sylvia Lindgren (s), Berit Högman (s), Karl Gustav Abramsson (s), Ulla Löfgren (m)¹, Yvonne Ångström (fp)², Anne Ludvigsson (s), Anne-Marie Pålsson (m)³, Lars Johansson (s), Reynoldh Furustrand (s), Krister Hammarbergh (m)⁴, Nyamko Sabuni (fp)⁵, Gunilla Wahlén (v), Håkan Larsson (c)⁶ och Lars Lindén (kd)⁷.

¹ Avstår från ställningstagande under punkt 10

² Avstår från ställningstagande under punkt 10

³ Avstår från ställningstagande under punkt 10

⁴ Avstår från ställningstagande under punkt 10

⁵ Avstår från ställningstagande under punkt 10

⁶ Avstår från ställningstagande under punkt 10

⁷ Avstår från ställningstagande under punkt 10

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas

dels proposition 2005/06:1 (budgetproposition) såvitt gäller utgiftsområde 19 Regional utveckling,

dels Riksrevisionens styrelses redogörelse 2005/06:RRS3 angående styrningen av regionala stöd,

dels en motion som väckts med anledning av redogörelsen,

dels 35 motioner från allmänna motionstiden.

Synpunkter i ärendet har inför utskottet lämnats av företrädare för Nationellt Resurscentrum för kvinnor.

Förslagen i budgetpropositionen och i motionerna återges i bilaga 1. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2006 inom utgiftsområde 19 redovisas i bilaga 2. En förteckning över aktuella utredningar inom området för regional utveckling finns i bilaga 3.

Utskottets överväganden

Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken. Utskottet står fast vid den politik som har gällt under de senaste åren och anser inte att motionskraven kan ligga till grund för en förändrad inriktning.

Jämför reservation 1 (m, fp, kd, c).

Propositionen

Inledning

Målet för den regionala utvecklingspolitiken är sedan år 2002 väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet. Den samlade nationella tillväxten utgörs av summan av den tillväxt som skapas lokalt och regionalt. Den regionala tillväxtpolitiken bedrivs därför i såväl gles- och landsbygd som i små och medelstora städer samt i storstadsområden. Det är enligt regeringens uppfattning viktigt att lyfta fram städernas och stadsregionernas betydelse för den regionala utvecklingen, inte bara för staden själv utan också för dess omgivning. De lokala arbetsmarknadsregionerna kan i sin helhet stärkas genom samarbete och samspel mellan städer, samt mellan städer och glesare befolkade områden. Syftet med regional utvecklingspolitik är att utveckla en sammanhållen politik för alla delar av landet som kan anpassas till såväl lokala som regionala skillnader och förutsättningar. Det finns även behov av riktade insatser för geografiskt avgränsade områden, som ur ett europeiskt och nationellt perspektiv bedöms behöva särskilda åtgärder för att stärka sina tillväxtförutsättningar.

Politiken handlar om att förutse och förebygga strukturproblem, att skapa regional konkurrenskraft. Den långsiktiga tillväxten och välfärden behöver stärkas, inte minst med hänsyn till Sveriges demografiska utveckling. Åtgärderna skall därför ha ett fokus på en långsiktigt hållbar utveckling. Statens viktigaste roll är att skapa goda grundförutsättningar för en sådan utveckling. Kommande generationer kvinnor och män skall kunna erbjudas sunda ekonomiska, sociala och ekologiska förhållanden. Ökad jämställdhet mellan kvinnor och män och en ökad förståelse för integrationens och mångfaldens stora betydelse för en hållbar regional utveckling är därvid av central betydelse.

Hållbar tillväxt skapas på lokal och regional nivå, av kvinnor och män, i företag, och med hjälp av den service som framför allt kommunerna runt om i landet svarar för. Den regionala och lokala nivån är även viktig för ett företags konkurrenskraft eftersom dess innovationsförmåga ökar om en fungerande kunskapsöverföring och samspel med andra företag samt med kommuner, landsting och organisationer kommer till stånd.

Det är regeringens uppfattning att arbete i partnerskap i hög grad bidrar till en nödvändig regional och lokal mobilisering. Eftersom förutsättningarna och villkoren varierar över landet, är större regional och lokal handlingsfrihet viktig för en god regional utveckling. Statliga, kommunala och andra aktörer skall, i en tydlig ansvarsfördelning, samverka för kvinnors, mäns och företags bästa.

Regeringens ambition är att utveckla en sammanhållen politik för en hållbar regional utveckling, inom vilken nationella sektorsmål och prioriteringar på ett systematiskt sätt kan utformas med hänsynstagande till skilda regionala behov och förutsättningar. Enligt regeringens uppfattning behövs det en väl utvecklad systemsyn och väl fungerande verktyg för sektorssamordning på central nivå för att lokal och regional samverkan skall kunna genomföras på ett effektivt sätt. Såväl horisontell samordning mellan sektorer och politikområden som vertikal samordning mellan planeringsnivåerna på lokal, regional, nationell och EU-nivå behövs. För att skapa en hållbar tillväxt och säkra välfärden i alla delar av landet skall alla statliga myndigheter ta regionala hänsyn. Detta framgår av verksförordningen (1995:1322) och förordningen (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete.

Regeringen har tre verktyg för att nå målet för politikområdet. Dessa är Nationell samordning och regionala hänsyn för hållbar regional tillväxt, Lokal och regional samverkan för hållbar regional tillväxt och Stimulansåtgärder för hållbar regional tillväxt. Utgiftsområdet är indelat i de tre verksamhetsområdena Programlagt regionalt utvecklingsarbete, Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling och Kommersiell service.

Programlagt regionalt utvecklingsarbete

Verksamhetsområde Programlagt regionalt utvecklingsarbete består av Regionala utvecklingsprogram, Regional projektverksamhet, Regionala tillväxtprogram 2004–2007, EG:s strukturfondsprogram perioden 2000–2006 och Central projektverksamhet, m.m. Målet för verksamhetsområdet är att medverka till ökad samverkan mellan olika politikområden för hållbar regional utveckling.

På regional nivå, inom ramen för de regionala tillväxtprogrammen, sker en sektorssamverkan för att nå samsyn kring prioriteringar av insatser i länen för att främja näringslivets tillväxtförutsättningar. Programmen medfinansieras genom den regionala projektverksamheten. Projektverksamhetens viktiga flexibla och sektorsövergripande medel kan anpassas till den lokala och regionala nivåns förutsättningar och prioriteringar. Den regio-

nala projektverksamheten kan därmed fungera som överskridande och samordnande instrument mellan olika politikområden. Därutöver bedrivs projekt dels av Verket för näringslivsutveckling (Nutek), dels av regeringen.

År 2004 var det första genomförandeåret för regionala tillväxtprogram. Enligt Nuteks uppföljning av tillväxtprogrammen har dessa generellt sett god förankring i länen. En stor majoritet av partnerskapsdeltagarna anser att tillväxtprogrammen utgår från näringslivets behov. Näringslivsorganisationer och enskilda företag som deltar i partnerskapen har en något mer negativ syn på detta. Partnerskapsdeltagarna ser ett stort värde i att ha ett samlat program för tillväxtarbetet i länet. Flertalet partnerskapsdeltagare tycker att samverkan mellan aktörer i länets tillväxtprogramarbete fungerar bra och bedömer att intensiteten i samverkan mellan aktörer i länets tillväxtprogramarbete är hög och att intensiteten ökat under år 2004. De svagheter som framkommer avser i huvudsak vertikal samverkan mellan nationella myndigheter och regionala aktörer.

Kontakterna mellan de nationella myndigheterna och länens ansvariga för tillväxtprogrammen har generellt sett varit svagt utvecklade under år 2004. Detta gäller även kontakterna mellan nationella myndigheter. Såväl deltagande myndigheter som partnerskapsdeltagare anser dock att deras deltagande i tillväxtprogrammen ger ett mervärde, dels för berörd region och dels för den egna verksamheten.

I budgetpropositionen konstaterar regeringen att strukturfonderna är viktiga instrument i den politik för ekonomisk och social sammanhållning som bedrivs inom Europeiska unionen. Av de geografiskt inriktade strukturfondsinsatserna i Sverige får områden med låg befolkningstäthet störst andel medel. Åtgärderna inriktas främst på insatser för små och medelstora företag. De syftar bl.a. till att stimulera nyföretagande, distansutbildning och bredbandsutbyggnad.

Till och med april 2005 har beslut fattats om ca 11,1 miljarder kronor för målen 1 och 2, Interreg IIIA samt Urban II och Leader+, vilket även inkluderar strukturfondsmedel inom andra utgiftsområden. Detta motsvarar ca 97 % av EU-medlen för programperioden. Den nationella offentliga medfinansieringen i dessa projektbeslut uppgår till ca 13,6 miljarder kronor och den privata medfinansieringen till ca 9,7 miljarder kronor t.o.m. december 2004. Av den nationella medfinansieringen har för målen 1 och 2 samt Urban II och Leader+, kommunerna stått för 32 %, länsstyrelserna 26 %, landstingen 4 % och övrig statlig medfinansiering 33 % t.o.m. april 2005. Totalt har 6,9 miljarder kronor av de beslutade medlen, ca 60 % av den totala ramen för nämnda program, utbetalats till projekten t.o.m. april 2005. (I ovanstående redovisning är ramarna beräknade på 8,50 kr/euro.)

Förväntat resultat är enligt programdokumenten för mål 1 och 2 att insatserna skall bidra till att skapa 32 800 nya arbetstillfällen och 12 600 bevarade arbetstillfällen och ca 8 000 nya företag. Målsättningen är att nära hälften av dessa skapade arbetstillfällen och nya företag skall tillfalla respektive ägas av vardera könet när programperioden summeras. Avslu-

tade projekt t.o.m. april 2005 redovisar att de har bidragit till att skapa ca 34 900 nya arbetstillfällen, varav ca 13 400 tillfallit kvinnor och ca 21 500 män. Antal bevarade arbetstillfällen redovisas till ca 16 000, varav ca 6 500 tillfallit kvinnor och 9 500 män. Cirka 13 000 nya företag har startats, varav ca 4 400 ägs av kvinnor och ca 7 700 av män.

Enligt EG:s regelverk skall halvtidsutvärderingarna från år 2003 uppdateras under år 2005 i syfte att ytterligare förbättra genomförandet och förbereda efterhandsutvärderingen av de nuvarande programmen. Innehållet i de uppdateringar som har påbörjats kommer även att vara till nytta för kommande programperiod.

Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling

Med kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling avses de selektiva regionala företagsstöden regionalt investeringsstöd (tidigare Regionalt utvecklingsbidrag), regionalt bidrag till företagsutveckling (tidigare landsbygdsstöd), sysselsättningsbidrag och såddfinansiering. Dessutom ingår det generella regionala företagsstödet transportbidrag.

Regeringen har omformat de regionala företagsstöden fr.o.m. den 1 juli 2005. Det nya målet för stöden är en hållbar tillväxt i stödföretagen som bidrar till en hållbar regional utveckling. Stöden skall alltså tydligare bidra till en hållbar regional utveckling. Regeringen bedömer att förändringarna av de regionala företagsstöden möjliggör en ökad användning av medel för regional projektverksamhet.

Resultatindikatorerna för de selektiva regionala företagsstöden, förutom såddfinansiering, är förväntat antal nya arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män, genomsnittlig subvention per förväntad ny årsarbetskraft uppdelat på kvinnor och män samt investeringar som beräknas delfinansieras av stöden. Dessutom mäts antal kvinnor respektive män som finns anställda på ledningsnivå på arbetsstället och i styrelsen i organisationen. För regionalt investeringsstöd finns även resultatindikatorer avseende den ekonomiska tillväxtaspekten såsom förädlingsvärde, omsättning och vinstmarginal.

Enligt Nutek fattades beslut om totalt ca 891 miljoner kronor under år 2004 i olika former av selektiva företagsstöd (exklusive såddfinansiering) i samband med investeringar. Stöden beräknas bidra till ca 5 300 nya arbetstillfällen, varav ca 3 300 förväntas tillfalla män och ca 1 900 tillfalla kvinnor, inom främst stödområde A och B. Genomsnittlig subvention per arbetstillfälle uppgår till ca 169 000 kr. Totalt uppskattas investeringar som delfinansieras med dessa stöd uppgå till i storleksordningen 3,6 miljarder kronor.

Nutek har gjort en jämförelse mellan de tre stödformerna regionalt utvecklingsbidrag, sysselsättningsbidrag och landsbygdsstöd åren 2000–2003 för att se vilken typ av stödföretag som haft den bästa utvecklingen under perioden. Enbart aktieföretag ingår i jämförelsen, vilket innebär att endast 60 % av de företag som fått landsbygdsstöd ingår. Regeringen konstaterar sammanfattningsvis att det är de företag som fått regionalt utveck-

lingsbidrag som är mest lönsamma under perioden, men det är företagen som fått sysselsättningsbidrag som visar på den bästa utvecklingen avseende resultatmåten. De landsbygdsstödsföretag som ingått i studien visar också de på en god lönsamhet.

Endast sysselsättningsbidraget når upp till kvoteringsvillkorets stipulerade fördelning, dvs. att minst 40 % av det antal arbetstillfällen som tillkommer till följd av stöden skall förbehållas ettdera könet. Detta kan enligt regeringen förklaras av att sysselsättningsbidrag till stor del går till personalintensiva företag inom framför allt tjänstenäringen till skillnad från övriga regionala företagsstöd som till stor del beviljas företag inom industrin.

Nutek har genomfört en analys av transportbidraget (Transportbidraget. En analys av motiv, effekter och alternativ, R2004:15). Regeringen avser att använda Nuteks analys och förslag i den översyn av de regionala företagsstöden som skall göras i samband med att EU:s nya regler för regionalstöd träder i kraft. Nuvarande transportbidrag är godkänt av EG-kommissionen t.o.m. år 2006.

Kommersiell service

Insatser inom verksamhetsområdet består dels av finansiellt stöd i form av investeringsbidrag, servicebidrag, landsbygdslån och hemsändningsbidrag, dels av särskilda uppdrag och programverksamheter. Stödmottagare är kommuner och näringsidkare med fasta försäljningsställen för försäljning av dagligvaror och drivmedel. Stöd kan i vissa fall även lämnas till fackhandelservice och varubussar. Målet för verksamhetsområdet Kommersiell service är en god tillgång till kommersiell service för kvinnor och män.

Under budgetåret 2004 beviljades stöd till kommersiell service med sammanlagt ca 46 miljoner kronor, vilket är en ökning med ca 9 miljoner kronor jämfört med föregående år. Regeringen redovisar att antalet orter som förlorade sin sista dagligvarubutik ökade under år 2004 jämfört med föregående år, men inte i förhållande till år 2002. Andelen av befolkningen som har mer än en mil till närmaste butik har ökat de senaste åren. Konsekvenserna av nedläggningarna bedöms däremot för närvarande som små för kvinnor och mäns tillgång till kommersiell service.

Affär på landet bedöms av Konsumentverket, länsstyrelserna och de regionala självstyrelseorganen vara en effektiv insats för att bevara och utveckla servicen på orten.

Regeringens analys och slutsatser

Några samlade utvärderingar av den nya regionala utvecklingspolitiken har ännu inte gjorts. Regeringen instämmer i Statskontorets slutsats (Det regionalpolitiska experimentet, Statskontoret 2004:5) att de viktigaste hindren för politikens genomförande ligger i den bristande samordningen av politikens olika sektorer. Regeringen har därför inlett ett utvecklingsarbete med

syfte att skapa förutsättningar för en förbättrad samordning av sektorspolitikens mål och ökad horisontell styrning av statliga myndigheter. Dessa frågeställningar omfattas även av Ansvarskommitténs arbete.

Den lokala och regionala miljön är viktig för företagens konkurrenskraft. Utvecklingen av kvinnors och mäns lokala arbetsmarknadsregioner har därmed ett nära samband med olika näringars konkurrenskraft. Sveriges ekonomiska utveckling blir därför i hög grad beroende av hur väl de lokala arbetsmarknadsregionerna fungerar. Förutsättningarna för att åstadkomma väl fungerande lokala arbetsmarknadsregioner för kvinnor och män varierar dock över landet, bl.a. beroende på skillnader i faktorer som bidrar till ett högt nyföretagande, innovationsförmåga, flexibilitet och ständigt lärande.

Den regionala befolkningsutvecklingen har följt relativt stabila mönster sedan 1950-talet. Befolkningen i storstadsregioner och i universitets- och högskoleregioner har ökat kraftigt medan den minskat i mindre lokala arbetsmarknadsregioner. Det långsiktiga mönstret väntas bestå även under de kommande 20 åren.

För att följa utvecklingen i landets regioner använder regeringen indikatorerna regional lönesumma för kvinnor och män för alla sysselsatta respektive andelen kvinnliga och manliga förvärvsarbetande i åldern 20–64 år, uppdelat på lokala arbetsmarknadsregioner. Den totala lönesumman i riket har i genomsnitt ökat med 2,8 % under perioden 2000–2003. Ökningen av lönesumman var störst, 2,9 %, i regionfamiljen Sekundära centrum. Lägst ökning hade Småregioner med privat sysselsättning, 2,7 %. I riket, liksom i alla län, var kvinnors lönesumma per sysselsatt lägre än männens år 2003. Samtidigt var spridningen, skillnaden mellan de högsta och lägsta nivåerna, mellan länen betydligt större för män än för kvinnor. I 17 län var den procentuella ökningen i lönesumma per sysselsatt under perioden 2000–2003 högre bland kvinnor än bland män. I övriga län var förändringen relativt likartad. Totalt har förvärvsintensiteten ökat något för kvinnor och minskat något för män när år 2003 jämförs med år 2000. Det finns även klara regionala skillnader i förvärvsintensitet mellan landets lokala arbetsmarknadsregioner. Det finns könsmissiga skillnader i antal och storlek för de lokala arbetsmarknadsregionerna. Detta innebär att kvinnor och män har skilda förutsättningar för yrkesmässig utveckling, men också att tillgång till arbetskraft begränsas för arbetsgivare.

Enligt regeringens bedömning har tillväxtprogrammets regionala förankring varit god med en tydlig inriktning på att främja näringslivets hållbara tillväxtförutsättningar. Intensiteten i samverkan mellan aktörerna har ökat under år 2004, samtidigt som det förekommer svårigheter vad gäller samverkan mellan den regionala nivån och de nationella myndigheterna.

De regionala tillväxtprogrammen har medverkat till en ökad systemsyn i frågor som berör det regionala näringslivets konkurrensförmåga. Detta avspeglas inte minst i intresset för att arbeta med utveckling av innovationssystem och kluster.

Ett antal av de program som regeringen presenterade i propositionen om en politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4) har nu slutredovisats till regeringen. Inom samtliga program har medel från utgiftsområde 19 Regional utveckling till stor del växlats upp med annan finansiering, både offentlig och privat. Genomgående visar slutredovisningarna på goda resultat, trots den begränsade programtiden. Flertalet av programmen har genomförts i nära koppling till de regionala tillväxtprogrammen, och regeringen gör bedömningen att insatserna har bidragit med kunskap och stöd i utformningen och genomförandet av tillväxtprogrammen.

Vad gäller kapitalförsörjning kan det, enligt regeringens bedömning, finnas ett underutbud av reguljärt finansieringskapital i vid bemärkelse i vissa delar av landet. En del av underutbudet täcks av bl.a. Stiftelsen Norrlandsfondens och Almi Företagspartner AB:s låneverksamheter och de regionala företagsstöden. Olika typer av regionala företagsstöd har under år 2004 bidragit till att utveckla näringslivet genom att bl.a. delfinansiera investeringar på 3,6 miljarder kronor. Studier visar att de företag som beviljats bidrag utvecklas väl och har en god lönsamhet.

Vidare sägs i budgetpropositionen att förändringar i servicestrukturen i många fall medför att servicetillgången försämras. Genom statligt stöd till kommersiell service har dock ytterligare försämringar motverkats. Särskilda projekt, med syfte att utveckla servicelösningar, har också genomförts vilka har bidragit till att i vissa fall upprätthålla och utveckla tillgänglig service.

Sammanfattningsvis anser regeringen att medlen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling ofta medverkar till att få i gång processer och investeringar som annars inte hade kommit till stånd inom olika samhällssektorer. Olika delar av landet utvecklas olika avseende lönesummor för kvinnor och män trots i många fall likvärdiga förutsättningar. Detsamma gäller förvärvsfrekvens för kvinnor och män. Därför, menar regeringen, är det viktigt att även fortsättningsvis främja utvecklingen i alla delar av landet.

Eftersom det inte i första hand är åtgärder inom utgiftsområdet, som är avgörande för den regionala utvecklingen, bör fortsatta insatser inom flertalet politikområden och utgiftsområden företas. Nationella sektorsmål och prioriteringar bör också, på ett mer systematiserat sätt, kunna utformas utifrån och i samspel med skilda regionala förutsättningar, behov och prioriteringar. Detta kräver samordning av, och samverkan mellan, flertalet politikområden av strategisk betydelse för den regionala utvecklingen. Detta sker bl.a. genom statliga och privata insatser inom de regionala tillväxtprogrammen samt EG:s strukturfondsprogram.

Riksrevisionen har inte haft någon invändning i revisionsberättelsen för år 2004 avseende Glesbygdverket.

Motionerna

I motion 2005/06:N329 (s) sägs att en kommuns placering i stödområde många gånger kan ses som godtyckligt bedömt eftersom kommuner med liknande förutsättningar hamnar i olika stödområdeskategorier. Kramfors och Sollefteå nämns i motionen som exempel på kommuner, belägna intill varandra och med liknande stödbehov, men som placerats i olika nationella stödområden. Regeringen bör därför, enligt motionärerna, se över möjligheterna att kommuner med i stort sett liknande förutsättningar placeras i samma stödområde.

Gotland har goda utvecklingsmöjligheter men det krävs särskilda insatser för att de skall kunna förverkligas, framhålls det i motion 2005/06:N364 (s). Där pekas bl.a. på behovet av ytterligare satsningar på högskolan på Gotland och utveckling av Vindkraftscentrum som borde godkännas som ett nationellt centrum. Vidare sägs att det är viktigt att kalk- och cementindustrin kan utvecklas samtidigt som naturskyddet främjas. Jordbruk, fiske och trädgårdsnäring är viktiga näringar på Gotland enligt motionärerna. Dessa näringar kan stödjas genom att Gotlands livsmedelsinstitut utvecklas, att Östersjöns miljö förbättras samt att betodlingen ges möjligheter att bestå. Om stöden för betodling förändras så är det viktigt att de betodlare som drabbas får kompensation som ett gårdsstöd.

I motion 2005/06:N398 (s) lyfts problemen för regioner där det finns ett stort beroende av basindustrin fram. Enskilda kommuner är numera, i många fall, endast en del i en större arbetsmarknadsregion och därför kan, enligt motionären, även problemen med ensidigt beroende av basindustrin ses i ett regionalt perspektiv. Genom ökade pendlingsmöjligheter via bra kommunikationer kan alltfler ta ett arbete längre bort utan att behöva flytta. Detta kräver att nya arbetstillfällen i nya branscher etableras i regioner med basindustri. Regeringen bör enligt motionären följa utvecklingen i kommuner/regioner där basindustrin är dominerande och eventuellt återkomma med förslag på åtgärder för att dessa orter skall få del av en positiv utveckling av arbetsmarknaden.

Enligt vad som sägs i motion 2005/06:N423 (s) bör de regionalpolitiska målen kopplas samman med energipolitiken och ekologiskt, socialt och ekonomiskt tänkande för att stötta och hjälpa till för en levande och livskraftig landsbygd. Om så sker kan landsbygden bli en bas för en omfattande produktion av råvara för energi, industriråvaror, uthållig livsmedelsförsörjning, turism, biologisk mångfald och ökad livskvalitet. Motionärerna menar att det finns skäl att genomföra en översyn av regelverk, förordningar, regleringsbrev etc. för att landsbygdsperspektivet skall framträda tydligare och utvecklandet av en livskraftig landsbygd underlättas. Det är också angeläget att stöd till organisationer och organ som vill bidra till att bygga upp stödjande infrastrukturer på landsbygden prioriteras. De myndigheter och organ som på olika sätt hanterar landsbygdens tillväxtfrågor bör

arbeta utifrån en gemensam agenda för att kunna nå största möjliga resultat. Avslutningsvis sägs i motionen att motiven är starka för en aktiv politik för landsbygden.

I motion 2005/06:N450 (s) sägs att statliga myndigheter och verk skulle kunna bidra till att stärka utvecklingen i regionalpolitiskt utsatta områden i större utsträckning än i dag. När det gäller statliga affärsdrivande verk borde huvudkontoren i mycket högre grad lokaliseras till orter inom de regioner där verksamheten har sitt huvudsakliga ursprung. Som exempel nämns i motionen Vattenfalls huvudkontor och Polarforskningssekreteriatet som båda är belägna i Stockholm, men som med hänsyn till verksamhetens art borde finnas i Norrbotten. Vidare sägs att en tydlig markering borde göras i regleringsbrev och direktiv om det regionalpolitiska ansvaret och vikten av att alla medverkar till att de regionalpolitiska målen uppnås.

För att främja en positiv utveckling i Norrbotten vill motionärerna att satsningar görs på forskning och utveckling i länet. Som exempel nämns satsningar på spetskompetens inom biltestbranchen och ett vattenkraftscentrum för forskning. Det är inte rimligt, hävdar motionärerna, att enskilda små kommuner skall behöva ta kostnaden för eftergymnasial utbildning när sådan skall erbjudas personer som av olika skäl inte har möjlighet att flytta till universitetsorter.

Enligt vad som sägs i kommittémotion 2005/06:N439 (m) borde utgångspunkten för regionalpolitiken tas i de lokala utvecklingsmöjligheterna, och de statliga resurserna borde samordnas för att stötta den lokala kraften. Trollhättepaketet är ett illustrativt exempel på hur den regionala tillväxtpolitiken kunde se ut, om än med bättre framförhållning. Runt om i landet finns det enligt motionärerna många orter som befinner sig i samma situation som Trollhättan där industrin vill utveckla, men undermåliga vägar, dålig tillgång på risk- eller utvecklingskapital och svårighet att fånga rätt kompetens hindrar tillväxten.

Det är viktigt att regionalpolitiskt fokus läggs på tillväxten. Detta gäller enligt motionärerna även medel från EU:s strukturfonder som bör koncentreras på tillväxtskapande projekt. EU-pengar borde i större utsträckning än nu kunna vara med och finansiera annan infrastruktur som t.ex. vägar eller flygförbindelser. Då nya förhandlingar pågår bör stora ansträngningar göras för att eventuella strukturfondsmedel skall kunna användas på ett mer effektivt sätt.

Rekrytering av rätt kompetens är svårt på mindre orter med en begränsad arbetsmarknad. Färre yrken är representerade och detta skapar ofta en medföljandeproblematik vid rekrytering. Därför, menar motionärerna, är det viktigt att underlätta regionförstoring genom, i första hand, bättre kommunikationer för att underlätta pendlande.

Moderata samlingspartiets uppfattning är att det inte är selektiva företagsstöd som skapar regional tillväxt utan ett bra företagsklimat, en god infrastruktur i form av vägar, kommunikationer utbildning och forskning samt tillgång till kapital. Vidare sägs i motionen att det också finns ett

behov av viss sammanhållningspolitik. De långa avstånden i vårt land motiverar exempelvis att det nuvarande transportbidraget behålls. För att upprätthålla viss service i glesbygden krävs det också statliga insatser. Det måste vara möjligt att bo och leva tryggt i hela vårt land, men det är inte möjligt att tvinga fram tillväxt överallt.

Ett gott företagsklimat är enligt partiets uppfattning den bästa satsningen för regional tillväxt. Villkoren för företagen måste vara minst lika goda i Sverige som i andra länder. Det krävs en ny politik för företag och företagande, en politik som ger stabila förutsättningar och successiva förbättringar av företagsklimatet.

I kommittémotion 2005/06:N472 (m) framhålls att såväl forskning som praktisk erfarenhet visar att traditionell regionalpolitik inte leder till regional utveckling. Målet för regionalpolitiken bör vara att skapa förutsättningar för olika regioners och människors möjligheter till utveckling. Genom att bl.a. förbättra vägnätet och IT-infrastrukturen, sänka socialavgifter och drivmedelsskatter samt i övrigt förbättra villkoren för företagande vill Moderata samlingspartiet lägga grunden för tillväxt i hela Sverige. Samtidigt sker transfereringar inom ramen för EU, vilka i största möjliga mån skall komma svenska regioner till godo. Enligt motionärerna har en reformering av förmånsrätten, så att förmånsvärdet för företagsinteckningar höjs till 100 %, sannolikt större betydelse för glesbygdens utveckling än regeringens samlade regionalpolitiska insatser.

I motion 2005/06:N288 (m) anføres att den regionala utvecklingspolitiken har ett antal målkonflikter och oklarheter beträffande vilka problem politiken skall hantera, vilka aktörer som är ansvariga för politikens genomförande och på vilka arenor politiken skall drivas. Enligt motionären är det först när regionalpolitiken står i samklang med statliga näringslivspolitiska sektorsinsatser och statliga investeringar i starka forskningsmiljöer som tillväxtsatsningar kommer att få rejäla genomslag i form av tillväxt och välståndökningar. Motionären föreslår att de förslag som framförs av Institutet för tillväxtpolitiska studier i rapporten Regionalpolitiken som tillväxtpolitik (A2005:011) genomförs för att skapa en bättre tillväxtpolitik för Sverige.

Enligt yrkande i motion 2005/06:N474 (m, fp, c, kd) behöver Sverige en regional tillväxtpolitik som tar till vara lokal växtkraft, initiativkraft och entreprenörskap. Olika modeller för regionalisering bör prövas i olika delar av landet, så att man på olika håll kan se vilka lösningar som bäst tar vara på de olika förutsättningar som finns.

I kommittémotion 2005/06:N383 (fp) anføres att fokus måste skiftas från en regionalpolitik som oftast mest handlar om bidrag och omfördelning av skatteresurser till en landsbygds- och glesbygdspolitik som i stället fungerar som en lokal mobiliseringspolitik. Mer lokalt beslutsfattande är en nyckelfaktor för att åstadkomma lokal mobilisering. Det gäller inte minst

makten över regionalpolitiken. Folkpartiet anser att de direkta selektiva regionalpolitiska stöden måste avvecklas så långt det är möjligt då generella satsningar samt satsningar i infrastruktur oftast är effektivare.

Varje region har sina styrkor och sina unika möjligheter och dessa kan bäst tas till vara genom lokala initiativ. Den ideologiska grunden för en liberal landsbygdspolitik handlar om varje människas möjlighet att kunna ha makt över och ansvar för sitt eget liv. En liberal landsbygdspolitik strävar efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo och arbeta på landsbygden eller i en mindre tätort. Landsbygdspolitikens huvudsyfte måste vara att ta till vara landsbygdens möjligheter. Folkpartiet vill därför aktivt understödja landsbygdens utvecklingsmöjligheter genom att stimulera företagande på landsbygden, främja ett hållbart utnyttjande av de förnybara naturtillgångarna, utveckla kvaliteten på landsbygdens boendemiljö och dess samhällsstruktur, förändra landskapet och arbeta för bevarandet av biologisk mångfald, förbättra funktionsdugligheten hos det redan befintliga servicenätet samt vidareutveckla kunskaper och mänskliga resurser.

Folkpartiet anser att man än tydligare måste sära på den regionala ekonomiska kompensationspolitiken, den traditionella regionala tillväxtpolitiken och en politik för att minska regionala strukturella problem vad avser bl.a. kommunikationer. Dessutom måste det till en större medvetenhet om att åtgärder inom den nationella tillväxtpolitiken som t.ex. bättre villkor för småföretagare oftast har en större betydelse för landsbygdens och glesbygdens utveckling än riktade åtgärder. En politik som gynnar mindre företag är också en politik som säkerställer möjligheter till sysselsättning och utkomst i landsbygden. Etablerandet av nätverk framhålls i motionen som viktigt för näringslivet. Detta gäller särskilt lokala nätverk, men där regionerna är för glesa kan det vara nödvändigt med nätverk utanför den egna regionen, såväl nationella som internationella.

I motion 2005/06:N443 (fp) framförs att Folkpartiet vill ha en modern storstadspolitik som präglas av ökad företagsamhet, tätare internationella kontakter och öppenhet för människor, investeringar, idéer och kulturella impulser. Stockholmsregionens tillväxt är viktig för hela landets tillväxt. Storstädernas unika egenskaper skall tas till vara och utvecklas, till fördel för hela Sverige. Vidare sägs i motionen att det är det en riksangelägenhet att Stockholmsregionen utvecklas och får bukt med de bostads- och trafikproblem som i alltför hög utsträckning sätter käppar i hjulet för en önskad positiv utveckling. Den liberala storstadspolitikerna handlar om att ta till vara storstädernas unika styrkor för att på så vis bidra till en dynamisk utveckling som ger positiva effekter i övriga riket.

I kommittémotion 2005/06:N479 (kd) anförs att den regionala utvecklingspolitikens främsta uppgift är att bidra till utvecklingen av livskraftiga regioner i hela landet. Enligt Kristdemokraternas uppfattning byggs sådana när människor med kraft och vilja samverkar lokalt i ett underifrånperspektiv.

Lands- och glesbygdens kännemärke är småföretagande. Avgörande för välfärd och tillväxt är att människor som driver dessa tusentals små verksamheter kan verka i ett näringslivsklimat som är uppmuntrande och underlättande. Näringslivspolitikerna måste ge stabila, goda och förenklade villkor för fler och växande företag. Kristdemokraterna pekar på riskkapitalförsörjningen som ett stort problem i glesbygd där låga fastighetsvärden betyder brist på realsäkerheter. Detta påverkar såväl företags möjligheter att lånefinansiera investeringar som enskilda personers möjlighet att finansiera bostadsinvesteringar. Ytterligare förutsättningar för lands- och glesbygd är, enligt motionärerna, ett väl underhållet och utbyggt väg- och järnvägsnät för effektiva kommunikationer.

Folkrörelserådet och länsbyggeråden samt de många lokala byalagens, sockenrådets, samhällsföreningarnas och de lokala utvecklingsgruppernas arbete ger många bra exempel på lokal demokrati i ett underifrånperspektiv, enligt partiet.

Målet är, enligt motionärerna, att hela Sverige skall leva och att varje kommun, region och landsting skall vara ett fungerande samhälle, där människor kan få sina grundläggande behov av boende, arbete, service, rekreation, gemenskap och kultur tillgodosedda. I huvudsak krävs en generell regional politik där människor, näringsliv och offentlig sektor får möjlighet att verka på landsbygd och i glesbygd trots långa avstånd, avfolkning, små lokala marknader, brist på utbildad personal och andra svårigheter man står inför.

I enlighet med Kristdemokraternas idé att bygga samhället underifrån har kommuner, regioner och landsting en stor uppgift i processen för att hela Sverige skall leva. Det måste bli ett högprioriterat område för kommunsektorn att utveckla lands- och glesbygd såväl på fastlandet som på skärgårdens många öar.

Enligt vad som sägs i motion 2005/06:N276 (kd) måste reella förutsättningar ges för befolkningen att bo kvar och verka i glesbygden om hela landet skall leva på någorlunda lika villkor. Motionären menar att glesbygdens speciella levnadsvillkor motiverar en utredning vars syfte skall vara att utröna om det är möjligt att på något sätt kompensera och möjliggöra boende i glesbygden.

I motion 2005/06:N277 (kd) föreslås att några av kommunerna i Norrbotten görs till försöks- och modellkommuner med en ny radikal regionalpolitik. Kommunernas egna förslag för en sådan politik handlar, enligt motionären, om sänkta skatter, statliga garantier för finansiering av eftergymnasiala utbildningar, infrastruktursatsningar för turismen, lokalt anpassade arbetsmarknadslösningar och friare arbetskraftsinvandring.

I kommittémotion 2005/06:N348 (v) argumenteras för en nationell plan för dels hur arbetsmarknadsregionerna skall kunna smälta samman till en helhet, dels hur Sveriges samlade ekonomi och gemensamma välbefinnande

skall kunna utvecklas. Dessutom krävs, enligt motionärerna, lokala planer inom varje arbetsmarknadsregion som analyserar var problemen för ett utökat arbetspendlande ligger.

I partimotion 2005/06:N481 (c) anføres att en modern landsbygdspolitik måste ta sin utgångspunkt i människors egna önskemål om boende och möjligheter att arbeta eller driva företag, och den bör vara inriktad på att skapa nya möjligheter. Motionärerna anser att med en politik som präglas av undanröjande av hinder och med tillit till människors vilja och förmåga finns stora möjligheter till en positiv utveckling på landsbygden. Det finns dock, enligt motionärerna, särskilt utsatta områden, framför allt i Norrlands inland, där extraordinära åtgärder är nödvändiga. Även sådana åtgärder måste präglas av långsiktighet och förnyelse. Detta är ett gemensamt ansvar för politiker, myndigheter och landsbygdsborna själva.

Vidare anføres i motionen att Centerpartiets politik bygger på ett underifrånperspektiv. Det innebär att makten utgår från individen och den lokala nivån och att varje nivå bestämmer vilka frågor som bäst bör föras upp på en högre nivå, ett system som motionärerna betecknar som federalism. Med detta synsätt skall makten utgå från kommunerna, inte från staten. I motionen sägs att en beslutsordning utifrån federalismens principer för besluten närmare människorna och ger en ökad anpassning till lokala och regionala förhållanden. Eftersom Sverige är ett stort land med väldigt många olika förutsättningar och behov vore det bästa ett ökat lokalt inflytande i beslut som direkt rör lokalbefolkningen.

Enligt motionärerna eftersträvar Centerpartiet en jämställd landsbygd som är lika attraktiv som livsmiljö för kvinnor och män. Mycket har hänt under 1900-talet som har förändrat kvinnors situation, men landsbygdens arbets- och föreningsliv är alltjämt dominerat av manliga normer, anser motionärerna. Centerpartiets vision är ett jämställt samhälle där kvinnor och män har lika möjligheter, lika fria livsval och ett delat ansvar för att få vardagspusslet att gå ihop. För det krävs det attitydförändringar och att män och kvinnor arbetar tillsammans för att bryta diskriminerande mönster och beteenden hos den enskilde och i samhället.

I motion 2005/06:N382 (c) förordas att regeringen tillsätter en bred Norrlandsutredning i syfte att föreslå förändringar för att bättre ta till vara den stora utvecklingspotential som finns i de norrländska bygderna. Vidare är det viktigt att förbättra företagsklimatet, särskilt i utsatta regioner i norr. Enligt motionärerna behöver befintliga företag bättre förutsättningar för att anställa fler, och entreprenörer med goda affärsidéer bör uppmuntras att starta nya företag. Skatteregler som är bättre anpassade till småföretagen och förbättrade lånemöjligheter lyfts i motionen fram som viktiga inslag i en ny, bättre näringspolitik.

Även vidareförädling av Norrlands stora naturtillgångar måste aktivt främjas. Vidare är det viktigt att underlätta för fler människor att flytta till Norrland, bl.a. genom att göra det möjligt för privatpersoner och företag att bygga även i glesbygd.

Vissa kompletterande uppgifter

Pågående utredningar m.m.

I bilaga 3 till betänkandet redovisas en lista över aktuella utredningar, uppdrag och program inom området för regional utvecklingspolitik som omnämns i budgetpropositionen.

Ansvarskommittén

I utskottets betänkande 2004/05:NU2 gavs en redogörelse för Ansvarskommitténs uppgifter. Arbetet i kommittén (ordförande: landshövding Mats Svegfors) bedrivs i två etapper. Den första etappen resulterade i delbetänkandet Utvecklingskraft för hållbar välfärd (SOU 2003:123) där kommitténs bedömning var att det i ett längre perspektiv kommer att uppstå en stark obalans mellan behov och tillgängliga resurser. Ett antal förutsättningar för att det offentliga åtagandet skall klaras i framtiden anges i betänkandet. I den andra etappen skall kommittén analysera och bedöma om struktur och uppgiftsfördelningen inom staten och mellan staten, landstingen och kommunerna behöver förändras. Kommittén skall lämna sitt slutbetänkande den 28 februari 2007.

Två underlagsrapporter har överlämnats till Ansvarskommittén. De har utarbetats av Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) samt av Nordregio och Eurofutures. De har oberoende av varandra studerat frågan om tillväxtpolitiken har en regional logik och hur stora dessa regioner i så fall bör vara. Båda studierna har kommit fram till att ett betydande antal uppgifter med anknytning till tillväxt och utveckling bör hanteras på regional nivå. Genom att samla ansvaret för dessa frågor på regional nivå hoppas man dessutom att skapa utrymme för ett tvärsektorielt arbetssätt. Detta är svårt att åstadkomma på den nationella nivån med alla dess sektorsmyndigheter.

Studierna är överens om att dagens länsindelning inte är ändamålsenlig. Därefter skiljer sig dock slutsatserna något åt. Nordregio och Eurofutures förordar en indelning av landet i nio regioner och skisserar även två alternativ med sex respektive 14 regioner. ITPS identifierar två grupper av uppgifter, en som bör hanteras inom ca 70 lokala arbetsmarknadsregioner och en grupp av uppgifter som bör hanteras i ett dussintal betydligt större regioner, med universitets- och högskoleorter som centrum. Rapporterna kommer att utgöra underlag för Ansvarskommitténs överväganden om hur samhällsorganisationen i framtiden bör se ut.

Landsbygdskommittén

Även för Landsbygdskommitténs uppgifter redogjordes i utskottets betänkande 2004/05:NU2. Den parlamentariskt tillsatta kommittén (ordförande: kommunstyrelseordförande Karl-Erik Nilsson) skall utarbeta en långsiktig strategi för landsbygdsutveckling (dir. 2004:87). Därvid skall roll- och ansvarsfördelning övervägas med lokalt, regionalt, nationellt och internatio-

nellt perspektiv i frågor som rör strategin. Med utgångspunkt i målen för ökad tillväxt och sysselsättning skall kommittén överväga hur insatser som utgår från landsbygdspolitiken och politikområdena för de areella näringarna samt från den övergripande regionala utvecklingspolitiken i högre grad kan medverka till ökad tillväxt och sysselsättning på landsbygden och i landet som helhet. Kommittén skall enligt direktiven identifiera såväl hinder som utvecklingsmöjligheter för företag på landsbygden inklusive småföretag. Kommittén skall redovisa sitt slutbetänkande senast den 30 november 2006.

Organisationsutredningen för regional tillväxt

Regeringen beslutade i december 2004 att tillkalla en särskild utredare (generaldirektör Lars Högdahl) som skall lämna förslag till organisation för genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik i Sverige under programperioden 2007–2013 (dir. 2004:177). Utredaren skall föreslå en organisation för förvaltning och genomförande av berörda program. Vidare skall partnerskapens roll och funktion kartläggas och analyseras och en geografisk avgränsning för strukturfondsmålet Regional konkurrenskraft och sysselsättning föreslås. I uppdraget ingår även att, om det är lämpligt, inom befintliga myndighetsramar lämna förslag på en nationell myndighet, som skall ha en strategisk roll för att stödja såväl den nationella regionala utvecklingspolitiken och arbetet med lokala utvecklingsavtal inom storstadspolitiken som den europeiska sammanhållningspolitiken med beaktande av sysselsättningsstrategin. Uppdraget skall, enligt tilläggsdirektiv, redovisas senast den 15 januari 2006.

Utredningen har i november 2005 lämnat en delredovisning (Stärkt konkurrenskraft och sysselsättning i en ny geografi, SOU 2005:39) med förslag på en nationell myndighet i enlighet med uppdraget. Generellt sägs i utredningen att en ny organisation för sammanhållningspolitiken och den regionala utvecklingspolitiken i Sverige bör inriktas på så långtgående samordning som möjligt av politikområden som avser regional utveckling för att leda till fler konkurrenskraftiga företag och fler människor i arbete. Organisationen för utveckling av strategier och program samt för förvaltning av dessa bör vara sammanhållen. Organisationen skall trygga det politiska inflytandet.

Utredningen föreslår att en ny rikstäckande myndighet bildas, för en enklare, tydligare och mer samordnad förvaltning. Myndigheten skall bildas genom att nuvarande sex förvaltningsmyndigheter för strukturfonderna sammanförs till en. Ansvar och arbetsuppgifter som i dag ligger på strukturfondsdelegationerna – med sina förvaltnings- och utbetalande myndigheter – samt Svenska ESF-rådet skall enligt förslaget föras över till den nya myndigheten. Utbetalningsfunktionen i AMS för nuvarande mål 3 samt administrationen av strukturfonderna och förvaltningen av processen rörande regionala utvecklingsprogram och regionala tillväxtprogram inom

Nutek övergår även de till den nya myndigheten, enligt förslaget. I förslaget berörs även beredningssekretariaten för strukturfonderna som finns vid länsstyrelserna och de kommunala samverkansorganen.

Myndigheten föreslås få regionala enheter för att svara mot kraven på samordning och närhet till berörda aktörer. Myndighetens uppgift skall enligt utredningen vara att administrera regionernas strategier och utvecklingsprogram, att vara förvaltningsmyndighet för strukturfonderna och för regional utveckling samt utbetalande myndighet för medel via berörda anslag i statsbudgeten.

Regionalpolitiken som tillväxtpolitik

ITPS föreslår i rapporten Regionalpolitiken som tillväxtpolitik (A2005:011) förändringar av den regionala utvecklingspolitiken för att en tydligare överensstämmelse mellan ansvars-, uppgifts- och resursfördelning skall uppnås. Tillväxtmålet bör prioriteras och andra mål kan antingen behandlas som restriktioner eller som mål med lägre prioritet. Politiken bör inte belastas med konkurrerande mål som är mer lämpade att hanteras inom ramen för andra politikområden. Insatserna inom den regionala utvecklingspolitiken bör vara territoriellt fokuserade struktur- och stimulansåtgärder. Dagens partnerskap är enligt institutet för komplicerade och bör ersättas av ett väl strukturerat erfarenhetsutbyte mellan de aktörer i politiken som levererar tillväxtens mer allmänna rambetingelser och de som arbetar med de konkreta tillväxtfrågorna ute i regionerna. De kompensatoriska insatserna riktade mot vissa särskilt behövande regioner bör frikopplas från den regionala utvecklingspolitiken. På så sätt kan ett tydligare fokus skapas inom politiken och sammanblandning med andra politikområden undvikas. Slutligen anser institutet att det femte och avgörande steget mot en väl fungerande utvecklingspolitik är att samla huvudansvaret för insatserna på den regionala nivån till en mer kraftfull aktör samtidigt som staten koncentrerar sin del av ansvaret till en landsomfattande tillväxtpolitik.

Regionala skattestimulanser

Regeringen beslutade i december 2004 att tillkalla en särskild utredare (kammarrättslagmannen Christer Sjödin) med uppdrag att analysera och lämna förslag till regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet. Utredaren skulle i första hand överväga om ett förhöjt grundavdrag kunde ges till fysiska personer bosatta inom stödområde A. I andra hand skulle utredaren överväga om andra regionala stimulansåtgärder kunde vidtas i detta område eller andra delar av Sverige där medborgare och företag kan ha höga utgifter till följd av långa transportavstånd och kallt klimat. Utredningen överlämnade i augusti 2005 betänkandet Regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet (SOU 2005:68).

Utredningen har visat att det inte finns något hinder mot att regionalt förhöjda grundavdrag införs, men att en sådan åtgärd enligt utredningens mening, inte är mest ändamålsenlig för att åstadkomma en effektiv regio-

nal stimulans. Utredningen föreslår i stället en ytterligare utvidgning av de särskilda avdragen enligt socialavgiftslagen (2000:980) inom ramen för den stödordning som finns på socialavgiftsområdet. Betänkandet remissbehandlas för närvarande. I budgetpropositionen redovisar regeringen sin bedömning att skattestimulansen i första hand skall ha formen av ett förhöjt grundavdrag inom stödområde A fr.o.m. inkomståret 2005. Riksdagen har avsatt en ram på 300 miljoner kronor för ändamålet från och med budgetåret 2005.

Storstadsregioner

I utskottets betänkande 2004/05:NU2 hänvisades till betänkandet 2003/04:NU9 där frågan om storstadsregionernas deltagande i den regionala utvecklingspolitiken behandlades utförligt. Återigen hänvisas till sistnämnda betänkande där utskottets ställningstagande innebär att tillväxten i Sverige betraktas som beroende av alla regioners samlade utveckling och av att alla regioners särskilda möjligheter tas till vara. Storstadsregionerna har på samma sätt som andra regioner sina specifika förutsättningar för utveckling. Det är på den lokala och regionala nivån som behoven kan identifieras och förutsättningar för utveckling skapas. Statens viktigaste roll är att skapa goda förutsättningar för en sådan process. Utskottet ville sammanfattningsvis erinra om sitt tidigare framförda synsätt att tillväxt och goda levnadsvillkor med trygghet, jämlikhet och jämställdhet inte ingår i ett s.k. nollsummespel, där en uppgång för en region motsvaras av en nedgång för en annan region. En tillväxtregion kan tvärtom förväntas ”spilla över” utvecklingsmöjligheter till närliggande regioner.

Övriga frågor

De svenska stödområdena för företagsstöd fastställdes av EG-kommissionen under våren 2000, och de gäller t.o.m. år 2006. De är fastställda främst med hänsyn till de långsiktiga regionala problemens svårighetsgrad, bl.a. befolkningstäthet, i olika lokala arbetsmarknadsregioner. Indelningen i stödområde A och B har också baserats på strukturfondsområdenas omfattning. En stor vikt har härvid lagts vid överensstämmelse med de områden som fastställdes som mål 6-områden i protokoll 6 till Sveriges anslutningsfördrag.

I oktober 2005 gav regeringen i uppdrag till Nutek att, med utgångspunkt från kommissionens förslag ”Riktlinjer för regionalstöd 2007–2013” från den 15 juli 2005, göra statistiska beräkningar och analyser som skall ligga till grund för regeringens anmälan till kommissionen om nationell stödkarta för åren 2007–2013. Beräkningarna och analyserna skall avse bruttoregionprodukt, arbetslöshet, befolkningsutveckling, sysselsättningsutveckling samt andelen industrissysselsatta, och göras per län, lokal arbetsmarknadsregion och kommun samt, om så anses nödvändigt och möjligt, även för mindre administrativa enheter.

Regeringskansliet bereder för närvarande ett ärende insänt av kommunerna Överkalix, Övertorneå och Pajala. Ärendet gäller frågan att bedriva försöksverksamhet i regionalpolitiskt hänseende i vissa kommuner.

I budgetpropositionen (utg.omr. 22 Kommunikationer) redovisar regeringen att den har för avsikt att lämna en transportpolitisk proposition till riksdagen senare under år 2005. Fokus inriktas på en fortsatt utveckling av transportsystemet för att uppnå tillväxt och långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. Samverkan mellan transportslagen bör utvecklas för att möjliggöra effektiva transportkedjor.

Som tidigare nämnts tillsatte regeringen år 2002 två delegationer med mandat att medverka till att långsiktigt stärka utvecklingen inom särskilda lokala arbetsmarknadsregioner. En av delegationernas arbete avsåg norra Sveriges inland (dir 2002:15). Delegationen hade bland annat till uppgift att analysera och sprida kunskap om förutsättningarna för en långsiktigt hållbar utveckling i norra Sveriges inland och utgöra en kunskapsresurs om regionen för Regeringskansliet, myndigheter samt berörda kommuner och andra organ. Delegationens arbete avslutades i december 2004. I samband med detta lämnade delegationen ett antal förslag som för närvarande bereds av regeringen.

När det gäller strandskyddet uppdrog regeringen år 2001 åt Naturvårdsverket att göra en kartläggning och bedömning av befintliga regler och – om så bedömdes lämpligt – lämna förslag till åtgärder. Våren 2002 redovisade Naturvårdsverket sin utredning. I utskottets betänkande 2004/05:NU2 redogörs för utredningens resultat. Inom Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet har därefter en departementspromemoria, Ett förnyat strandskydd (Ds 2005:23), utarbetats. Denna är nu under beredning inom Regeringskansliet.

Vad gäller frågan om särskilda insatser för Gotlands utveckling har regeringen under lång tid arbetat för detta och i olika sammanhang fattat beslut om en rad åtgärder för att främja utvecklingen på Gotland. I samband med de förra strukturiomvandlingarna inom Försvarsmakten flyttades ca 150 statliga arbetstillfällen till Gotland och sammanlagt beräknades projekt inom utvecklingsprogrammet leda till 180–200 nya arbetstillfällen. Som en konsekvens av det senaste försvarsbeslutet har regeringen fattat beslut om att lokalisera 465 årsarbetstillfällen på Gotland. De satsningar som gjorts för utvecklingen på Gotland rymmer bl.a. även satsningar på Högskolan på Gotland. Vidare har landshövdingen på Gotland (Marianne Samuelsson) fått i uppdrag att i samråd med kommunen föreslå lämpliga åtgärder för ökad konkurrenskraft, hållbar tillväxt och sysselsättning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare ställt sig bakom målet för den regionala utvecklingspolitiken som är väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet och att jämställdhetsaspekter inkluderas i den regionala utvecklingspolitiken. Även till de

resultatindikatorer som gäller för området har utskottet ställt sig positivt. I de grundläggande inriktningsfrågorna står utskottet fast vid sin tidigare redovisade positiva uppfattning.

Den förändring av de regionala företagsstöden som aviserades i budgetpropositionen för år 2005 har genomförts fr.o.m. den 1 juli 2005. Det nya målet för stöden är en hållbar tillväxt i stödföretagen som bidrar till en hållbar regional utveckling. Förändringen skall enligt regeringens bedömning möjliggöra en ökad användning av medel för regional projektverksamhet. Enligt utskottets uppfattning, som även kom till uttryck i betänkande 2004/05:NU2, är det angeläget att minska användningen av olika bidrag inom den regionala utvecklingspolitiken. Utskottet välkomnar således de gjorda förändringarna.

I flera motioner förespråkas ett ökat lokalt inflytande över regionalpolitiken. Detta är en fråga som utreds av den s.k. Ansvarskommittén, vars arbete har beskrivits i det föregående. Kommittén har bl.a. i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur ansvaret för uppgifter med anknytning till regional utveckling skall fördelas mellan staten och den kommunala nivån. I det här sammanhanget förtjänar att nämnas att riksdagen i enlighet med regeringens förslag (prop. 2004/05:8) har beslutat förlänga försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne län och Västra Götalands län (bet. 2004/05:KU7). Förlängningen motiverades med att Ansvarskommitténs samlade bedömning av den regionala nivåns struktur och uppgiftsfördelning inte bör föregripas.

När det gäller frågan om regionalpolitiskt fokus på tillväxt vill utskottet erinra om vad utskottet anförde i betänkande 2001/02:NU4 där det nya politikområdet Regional utvecklingspolitik behandlades. Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag till mål för politikområdet och konstaterade att målet innebär att möjligheter till tillväxt i hela landet skall tas till vara. I och med det nya politikområdet kom just tillväxten att fokuseras ytterligare. Lands- och glesbygdens kännemärke är småföretagande. Avgörande för välfärd och tillväxt är att människor som driver dessa tusentals små verksamheter kan verka i ett näringslivsklimat som är uppmuntrande och underlättande. Genom det utvecklingsarbete inom den regionala utvecklingspolitiken som regeringen bedriver förstärks också denna inriktning steg för steg. Regeringen har t.ex. enligt vad som framgår i budgetpropositionen förändrat målet för verksamhetsområdet Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling i detta syfte. Utskottet stöder denna utveckling där den regionala utvecklingspolitiken är inriktad på att skapa en hållbar tillväxt och en god servicenivå för kvinnor och män i alla delar av landet. Det finns ett starkt ömsesidigt beroendeförhållande mellan tillväxt och välfärd. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att det inte bara är välfärden som är beroende av tillväxten, utan det omvända gäller också. Välfärden – i form av t.ex. god miljö i vid mening samt god barnomsorg, skola och sjukvård – är en förutsättning för att alla skall kunna vara med och bidra till tillväxten.

I en motion lyfts fram frågan om planering, både nationellt och lokalt, för utveckling av arbetsmarknadsregioner och infrastruktur. Ett av regeringens verktyg för att nå målet för politikområdet är nationell samordning och regionala hänsyn för hållbar tillväxt. Regeringen arbetar med att utveckla styrningen av politikområdet, och samordning är då en ledande princip. Samordning sker dels mellan sektorer och politikområden, dels mellan planeringsnivåerna på lokal, regional, nationell och EU-nivå. Utskottet anser att detta arbete, som syftar till att få fram effektivare instrument för samordning mellan nationell, regional och lokal nivå, är mycket angeläget. Genom en bättre samordning kan politiken utvecklas då erfarenheter bättre kan tas till vara på olika nivåer. Utskottet ser positivt på inriktningen av den kommande transportpolitiska propositionen. Fokus sätts där på utvecklingen av transportsystemet för att uppnå tillväxt och långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. För att möjliggöra effektiva transportkedjor skall samverkan mellan transportslagen utvecklas.

När det gäller övriga i motionerna upptagna inriktningsfrågor som rör stödområdesindelning, glesbyggsavdrag och satsningar på Norrbottens län m.m. har en noggrann redovisning av förhållandena och utvecklingen lämnats under rubriken Vissa kompletterande uppgifter i det föregående. Enligt utskottets mening innebär denna redovisning att några åtgärder inte är påkallade med anledning av dessa yrkanden.

Med hänvisning till vad utskottet anfört anser utskottet att riksdagen bör avslå här behandlade motionsyrkanden.

EG:s nuvarande struktur- och regionalpolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå en motion om EG:s nuvarande struktur- och regionalpolitik med hänvisning till möjligheter till successiva utbetalningar av stöd inom gällande regelverk.

Propositionen

Strukturfonderna är viktiga instrument i den politik för ekonomisk och social sammanhållning som bedrivs inom EU. Av de geografiskt inriktade strukturfondsinsatserna i Sverige får områden med låg befolkningstäthet störst andel medel.

Enligt EG:s regelverk skall, som tidigare nämnts, halvtidsutvärderingarna från år 2003 uppdateras under år 2005 i syfte att ytterligare förbättra genomförandet och för att förbereda efterhandsutvärderingen av de nuvarande programmen. Innehållet i de uppdateringar som har påbörjats kommer även att vara till nytta för kommande programperiod.

I mål 1- och 2-programmen kommer tre tematiska studier att genomföras under år 2005. Externa utvärderare skall studera insatser som gjorts för att stärka förutsättningarna för en attraktiv livsmiljö, insatser som genomförts för att utveckla företagande och entreprenörskap, med särskilt fokus på framgångsrika samverkansformer mellan olika aktörer, samt insatser med fokus på de regionala förutsättningarna för innovation. Studierna skall vara slutförda i början av år 2006.

Även gemenskapsinitiativens program kommer att genomföra några mindre studier. Inom det gränsregionala samarbetet görs bl.a. en studie av sambandet mellan Interreg och övrigt regionalt utvecklingsarbete.

Motionen

I motion 2005/06:N328 (s) konstateras att Sveriges kommuner ofta är medfinansierare vid beviljande av strukturfondsprojekt. Eftersom pengarna från strukturfonden betalas ut i efterskott mot specificerad redovisning kan medfinansieringen innebära en stor likviditetsförsämring, särskilt för en utflyttningskommun. Motionärerna utgår från att regeringen följer frågan och vidtar de åtgärder som visar sig behöva göras.

Vissa kompletterande uppgifter

Enligt förordningen (1999:1424) om förvaltning av EG:s strukturfonder finns möjligheter att göra förskottsutbetalningar av medel från strukturfond. Reglerna om förskott behandlas i 14 a § i förordningen där det sägs:

Den myndighet som har beslutat om stöd får, om det finns särskilda skäl och efter prövning av projektets ekonomiska bärkraft, även besluta om förskott på stödet. Förskott får lämnas endast om stödmottagaren är en ideell förening, en ekonomisk förening i form av ett lokalt kooperativ, en allmännyttig stiftelse eller en lokal utvecklingsgrupp som drivs av stödmottagaren. Förskott får lämnas med högst hälften av det beviljade stödet, dock högst 100 000 kronor.

Det finns även en möjlighet för projektägaren att lämna in sina rekvisitioner till utbetalande myndighet flera gånger under projektets gång. Ett jämnare flöde av medel kan på det sättet erhållas.

Utskottets ställningstagande

Ett liknande motionsyrkande avstyrktes hösten 2004 i utskottets betänkande 2004/05:NU2 med motiveringen att kommunerna har möjlighet att få betalt för erlagda utgifter successivt under projektidens gång. Dessa möjligheter borde enligt utskottets mening utnyttjas bättre. Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan och avstyrker den nu aktuella motionen.

Riksrevisionens styrelses redogörelse angående styrningen av regionala stöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör lägga Riksrevisionens styrelses redogörelse angående styrningen av regionala stöd till handlingarna. Utskottet avstyrker motionsyrkanden i frågan med motiveringen att regeringen har genomfört eller avser att genomföra förändringar i linje med Riksrevisionens rekommendationer.

Jämför reservation 2 (m, fp, kd, c).

Inledning

Riksrevisionen har granskat det sätt på vilket regeringen och ansvariga myndigheter har förändrat inriktningen av de regionala stöden i syfte att ge dem en ökad tillväxtinriktning. Resultatet redovisades i mars 2005 i rapporten Regionala stöd - styrs de mot ökad tillväxt? (RiR 2005:6). Med anledning av rapporten har Riksrevisionens styrelse till riksdagen överlämnat en redogörelse angående styrningen av regionala stöd (2005/06:RRS3).

Riksrevisionens rapport

Granskningens inriktning

Med syftet att få till stånd en ökad hållbar tillväxt på regional och lokal nivå, och därmed även nationellt, har regionalpolitiken fått en ändrad inriktning under senare år. Riksdagen har framhållit vikten av att denna politik kan följas upp på ett mer systematiskt sätt, bl.a. när det gäller ekonomisk tillväxt. Mot denna bakgrund analyseras i rapporten om målen för de regionala stöden fått en tydlig tillväxtinriktning och om de är möjliga att följa upp. Dessutom behandlar rapporten återrapporteringen till regering och riksdag och om den ger en tydlig information om hur den nya inriktningen utvecklas. Granskningen omfattar de fem regionala stöd som har ett tillväxtfrämjande syfte och är av selektiv karaktär, nämligen regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsstöd, selektivt sysselsättningsbidrag och såddfinansiering samt projektverksamhet.

Riksrevisionens slutsatser

Riksrevisionen anser att målformuleringarna för de olika stöden inte har fått någon tydligare inriktning mot att skapa tillväxt. I målformuleringarna för företagsstöden finns en fortsatt betoning på sysselsättningseffekter.

Den fastställda målstrukturen, med mål för politikområde, verksamhetsområde och verksamhetsgren, utnyttjas inte för att formulera tydliga och mätbara mål för de aktuella stödformerna. De underliggande målen för verksamhetsgrenarna är sällan nedbrutna och tydligare än de mål som gäller för verksamhetsområdena. Målen är inte heller tillräckligt tydliga för

att vara uppföljningsbara. Vidare anser Riksrevisionen att återsrapporteringen till regeringen främst är inriktad på att mäta effekter på sysselsättning och jämställdhet. Ekonomiska tillväxtfaktorer har hittills mätts enbart för ett av stöden, och den ekologiska dimensionen mäts inte alls i dag. En ytterligare brist är att det faktiska utfallet av företagsstöden inte redovisas, utan endast förväntade värden. Vidare anser Riksrevisionen att återsrapporteringen av projektverksamheten är närmast obefintlig, och det saknas grundläggande uppgifter om verksamheten.

Inte heller är stödförordningarna anpassade till målen. Mål- och resultatstyrningen innehåller också andra målformuleringar och representerar parallella målstrukturer jämfört med stödförordningarna. Den inbördes relationen mellan målen och förordningarna blir därmed oklar.

Enligt Riksrevisionens uppfattning saknas i regeringens återsrapportering till riksdagen de samlade effekterna av de regionala företagsstöden. I rapporten sägs att regeringens årliga information till riksdagen i stort sett enbart innehåller uppgifter om de stöd som beslutats under året. Detta är en brist enligt rapporten, då effekterna av stödgivningen påverkas även av beslut fattade under tidigare år. Slutligen sägs i rapporten att riksdagen av regeringen inte får någon separat redovisning av projektverksamheten, trots dess stora anslagsmässiga betydelse.

Riksrevisionens rekommendationer

Enligt Riksrevisionen bör regeringen överväga att formulera mer konkreta och uppföljningsbara mål för stödformerna. Dessa mål bör även vara lika för alla myndigheter som beslutar om ett visst stöd. Återsrapporteringskraven för företagsstöd bör utvecklas så att den ekonomiska och den ekologiska dimensionen ingår i återsrapporteringen samt att redovisningen gäller verkligt utfall. För projektverksamheten bör kraven utvecklas så att de kan ge en samlad bild av utfallet av de anslagsmedel som används till projektverksamhet. Slutligen rekommenderar Riksrevisionen att innehållet i förordningarna för stödformerna bättre anpassas till mål- och resultatstyrningen samt att informationen till riksdagen utvecklas så att resultat och effekter i förhållande till uppsatta mål redovisas.

Riksrevisionens styrelses överväganden

Riksrevisionens styrelse konstaterar att ett huvudresultat av Riksrevisionens granskning är att de regionala stöden inte styrs på ett konsekvent sätt, bl.a. därför att målen är otydliga. Målrelaterad uppföljning är därför inte möjlig.

Som en följd av oklarheterna rörande projektverksamheten har Riksrevisionen tagit initiativ till en fördjupad granskning av denna typ av stöd. Denna nya granskning väntas bli klar i slutet av år 2005.

Styrelsen noterar att den regionala utvecklingspolitiken för närvarande är oklar och att det finns ett behov av ökad tydlighet i den regionala stödgivningen. Styrelsen vill särskilt peka på behovet av uppföljning som

grund för politikens utformning och fortsatta utveckling. För att begreppet regional utvecklingspolitik skall få en konkret innebörd måste politikens innehåll och inriktning på fältet kunna beskrivas med empiriska data. Utan uppföljning finns, i ett längre tidsperspektiv, en risk för att politiska målformuleringar blir tomma på innehåll.

Kritiken i Riksrevisionens rapport handlar om tillämpningen av mål- och resultatstyrningen på de regionala stöden. Mål- och resultatstyrningens lämplighet som styrmodell för de regionala stöden har dock inte granskats. Styrelsen vill här peka på att det kan finnas styrmetoder som inte förutsätter detaljerade målformuleringar. Uppföljningar kan göras även för verksamheter med otydliga eller flerdimensionella mål.

I redogörelsen redovisas att Riksrevisionens årliga rapport för år 2005 visar att mer än hälften av regleringsbrevens innehåller mål som är otydliga och svåra att mäta, och att mer än en tredjedel av regleringsbrevens innehåller otydliga återrapporteringskrav.

De empiriska iakttagelser som gjorts av Riksrevisionen bör enligt styrelsens mening beaktas i det fortsatta arbetet med att utveckla styrningen av de regionala stöden.

Motionen

Mot bakgrund av den kritik som Riksrevisionen framför föreslås i kommittémotion 2005/06:N1 (kd) att riksdagen uppmanar regeringen att genomföra de förändringar som Riksrevisionen rekommenderar.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksrevisionens kritik gäller dels målformuleringarna, dels återrapportering från myndigheterna och dels regeringens information till riksdagen. I budgetpropositionen redogör regeringen för sin bedömning att det utvecklingsarbete som pågår och åtgärder som har genomförts och som kommer att genomföras ligger väl i linje med Riksrevisionens rekommendationer. Regeringen kommenterar därvid, med ett undantag, samtliga invändningar från Riksrevisionen.

Utifrån inriktningen i politiken har regeringen t.ex. genomfört en översyn avseende de selektiva regionala företagsstöden: regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsstöd och sysselsättningsbidrag. Efter översynen har dessa företagsstöd bl.a. fått nya syften fr.o.m. den 1 juli 2005. Verksamhetsområdet Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling får ett nytt och mer tillväxtinriktat mål fr.o.m. år 2006. Regeringen avser dessutom att se över målen för verksamhetsgrenarna i regleringsbrevens under verksamhetsområdet. För regionalt utvecklingsbidrag redovisas sedan flera år ekonomiska indikatorer.

Regeringen har i dialog med Nutek påbörjat ett utvecklingsarbete för att förbättra uppföljningen av regionala företagsstöd. Regeringen har vidare givit Nutek i uppdrag att ta fram ett nytt system för projekt- och stödärendehantering (Nyps) för att bl.a. förbättra underlaget för uppföljning och utvärdering. Avsikten är att systemet skall tas i bruk under år 2006.

De medel som anslås för allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1) skall enligt regeringens styrning främst användas till att medfinansiera regionala tillväxtprogram och EG:s strukturfondsprogram. Regeringens uppföljning har därmed fokuserats på att följa upp dessa verksamheter. Redovisningen i årets budgetproposition avseende de regionala tillväxtprogrammen visar bättre än tidigare medfinansieringen från nyssnämnda anslag.

Regeringen delar Riksrevisionens uppfattning att redovisningen av projektmedlen bör utvecklas, vilket bl.a. kommer att underlättas genom det nya projekt- och stödärendehanteringssystemet Nyps. Regeringen bedriver också ett utvecklingsarbete avseende hur politikområdet regional utvecklingspolitik bör följas upp och effektutvärderas, bl.a. för att förbättra återrapporeringen. Regeringen bedömer dock att effekterna av den verksamhet som finansieras inom utgiftsområdet inte kan redovisas varje år. Effekter redovisas i samband med att utvärderingar har gjorts.

Vidare redovisar regeringen sin avsikt att uppdra åt ett antal myndigheter med särskilt ansvar inom regional utvecklingspolitik att ta fram en samlad och systematiserad kunskapsbild kring utvärderingsmodeller som grundas på systemtänkande. Kunskapsbilden bör innehålla såväl en allmän belysning av systemtänkandet inom utvärderingsområdet som en praktisk introduktion till hur systematisk utvärdering kan tillämpas inom tvärsektorieella politikområden som regional utvecklingspolitik.

Regeringen har även givit ITPS i uppdrag att kontinuerligt genomföra utvärderingar av politiken och att utifrån de av institutet föreslagna indikatorerna skapa en databas som grund för regionala analyser.

När det gäller Riksrevisionens rekommendation att regeringen bör överväga att utforma könskvoteringsvillkoret i förordningarna för utvecklingsbidrag och sysselsättningsbidrag som ett mål på aggregerad nivå planeras för närvarande ingen åtgärd. En sådan omformulering av målet reser bl.a. frågor om möjligheten att administrera stödhandläggningen mot ett aggregerat mål.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar Riksrevisionens granskning och anser att det är värdefullt att styrningen av regionala stöd genomlysas på det här sättet. Utskottet har också vid flera tillfällen, senast i betänkande 2004/05:NU2, uttalat sin mening att det är viktigt att den regionala utvecklingspolitiken på ett mer systematiskt sätt kan följas upp och stämmas av mot de nationella målen. Som framgår av budgetpropositionen bedriver regeringen ett arbete med att förbättra möjligheterna till uppföljning av de olika anslagen. Det gäller bl.a. uppdraget till ITPS att utifrån föreslagna indikatorer ta fram en

databas som grund för regionala analyser och uppdraget till Nutek att ta fram ett nytt system för projekt- och stödärendehantering. Det sistnämnda uppdraget avses även underlätta redovisningen av projektmedlen.

Regeringen har i budgetpropositionen förbättrat redovisningen av de regionala projektmedlen till riksdagen. Resultaten av Nuteks nationella uppföljning beskrivs, och medfinansieringen från anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1) redovisas bl.a. uppdelat på nationella uppföljningsområden. Detta är en angelägen utveckling. Enligt utskottets uppfattning bör de åtgärder som regeringen redovisar i budgetpropositionen leda till att riksdagen får ett än mer fullödigt beslutsunderlag framgent.

När det gäller målformuleringarnas inriktning på hållbar tillväxt konstaterar utskottet dels att verksamhetsområdet Kapitalförsörjning för regional näringslivsutveckling fått ett nytt mål, dels att syftena med vissa selektiva regionala företagsstöd omformulerats i denna riktning. Dessutom meddelar regeringen i budgetpropositionen sin avsikt att se över målen för verksamhetsgrenarna i regleringsbrev.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna och att motionsyrkandena avslås.

Anslag m.m. för år 2006

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör anvisa anslagen och godkänna bemyndigandena inom utgiftsområde 19 som regeringen föreslagit i budgetpropositionen och avslå mot detta stående motionsyrkanden.

Riksdagen bör också avslå motionsyrkanden om bemyndigandesystemet. Jämför reservation 3 (m, fp, kd, c).

Riksdagen bör även avslå ett motionsyrkande om de regionala företagsstöden. Jämför reservationerna 4 (m, fp) och 5 (kd, c).

Riksdagen bör därtill avslå motionsyrkanden om transportbidraget. Jämför reservation 6 (fp, c).

Vidare bör riksdagen avslå motionsyrkanden om Glesbygdsverket. Jämför reservationerna 7 (m, fp), 8 (kd) och 9 (c).

Slutligen bör riksdagen avslå en motion om kostnader för omlokalisering av myndigheter. Jämför reservation 10 (m, fp, kd).

Inledning

Utgångspunkten för detta betänkande är att ramen för utgiftsområde 19 Regional utveckling är fastställd för år 2006. Riksdagen fattade den 23 november 2005 beslut om fördelning av utgifter på utgiftsområden för år 2006 och ställde sig då bakom den ram för utgiftsområde 19 som angivits

i budgetpropositionen. Under utgiftsområdet tas sex anslag upp. Regeringens förslag fördelat på anslag redovisas i bilaga 2 tillsammans med oppositionspartiernas förslag.

Regeringens förslag till utgiftsram för budgetåret 2006 uppgår till ca 3,3 miljarder kronor. Vänsterpartiet och Miljöpartiet har inte lagt fram några budgetförslag som avviker från vad regeringen föreslagit. Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna föreslår en lägre ram än regeringen, med 813, 1 013 respektive 120 miljoner kronor. Centerpartiet föreslår en utökad ram med 1 248 miljoner kronor. En närmare redogörelse för de olika anslagen följer under respektive anslagsrubrik.

Enligt regeringens förslag kompletteras anslagen Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1) och Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 (33:5) med bemyndiganden för regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser som leder till utgifter under åren efter år 2006.

Det budgetmässiga utfallet för utgiftsområdet år 2004 uppgick till 3 301 miljoner kronor, vilket översteg anslagna medel med 195 miljoner kronor. I utfallet inkluderas även utgifter under äldreanslagen Särskilda regionala utvecklingsprogram till vissa kommuner (33:7) och Utgifter för lokalisering av statliga arbetstillfällen till vissa kommuner (33:9) på sammanlagt 102 miljoner kronor. Vid utgången av år 2004 uppgick anslagssparandet under utgiftsområdet till 174 miljoner kronor.

Anslagna medel för år 2005 uppgår till 3 697 miljoner kronor, medan utgiftsprognosen är på 3 504 miljoner kronor. De prognostiserade utgifterna understiger således anslagna medel med 193 miljoner kronor. Prognosen inkluderar 7,9 miljoner kronor från äldreanslagen.

De beräknade anslagen för åren 2007 och 2008 uppgår till ca 2,6 respektive ca 2,2 miljarder kronor. Minskningen förklaras bl.a. av att anslaget Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 (33:5) beräknas minska eftersom programperioden avslutas. För närvarande pågår förhandlingar om programperioden 2007–2013.

I det följande redovisas regeringens förslag till olika anslag inom utgiftsområdet för år 2006 och motsvarande förslag i aktuella motioner.

Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1)

Propositionen

Anslaget disponeras av länsstyrelserna, Verket för näringslivsutveckling (Nutek) och regeringen. Nutek disponerar även medel för beslut som fattas av regionala självstyrelseorgan och samverkansorgan. Anslaget föreslås för år 2006 uppgå till 1 460,8 miljoner kronor.

Till anslaget finns ett bemyndigande. Riksdagen har i budgetpropositionen för år 2005 bemyndigat regeringen att under år 2005 låta staten göra ekonomiska åtaganden i samband med regionalpolitiska åtgärder som innebär utgifter om högst 3 200 miljoner kronor under åren 2006–2013 (bet. 2004/05:NU2).

Regeringen föreslår nu att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2006 göra ekonomiska åtaganden som innebär utgifter på högst 3 200 miljoner kronor under åren 2007–2014.

Regeringen föreslår att medel från detta anslag anvisas till följande ändamål:

- regionalt investeringsstöd,
- regionalt bidrag till företagsutveckling,
- småföretagsstöd,
- sysselsättningsbidrag,
- såddfinansiering,
- ersättning för vissa kreditförluster i stödområde B,
- stöd till kommersiell service,
- regional och central projektverksamhet,
- viss administration, uppföljning och utvärdering av de regionala företagsstöden m.m.,
- äldre regionalpolitiska åtgärder,
- retroaktiva nedsatta socialavgifter,
- viss central utvecklingsverksamhet m.m.

I budgetpropositionen för år 2005 infördes ett nytt ändamål för anslaget, ersättning för vissa kreditförluster i stödområde B. Almi Företagspartner AB kan sedan juli 2005 erbjuda lån med större risktagande i stödområde B, och i den omfattning som Almis kreditförluster i det avseendet ökar får ersättning lämnas från anslaget om maximalt 10 miljoner kronor årligen. Norrlandsfonden kan också erbjuda marknadskompletterande risklån i stödområde B. Norrlandsfonden bör därför också kunna få ersättning för kreditförluster från anslaget om maximalt 4 miljoner kronor årligen.

Som tidigare nämnts har regeringen omformat de regionala företagsstöden fr.o.m. den 1 juli 2005.

Det regionala utvecklingsbidraget har den 1 juli 2005 ändrat namn till regionalt investeringsstöd. Inom stödområde B kan stöd efter detta datum enbart lämnas till lokaler för uthyrning samt, om det finns särskilda skäl, till andra typer av investeringar som bedöms vara av strategisk betydelse eller som annars bedöms ha särskild betydelse för den regionala utvecklingen och då upplåning via den reguljära kapitalmarknaden inte bedöms kunna täcka kapitalbehovet. Förutom vissa ändringar av formell och administrativ art berördes stödområde A inte av dessa ändringar.

Landsbygdsstödet har den 1 juli 2005 bytt namn till regionalt bidrag till företagsutveckling. De i landsbygdsstödet ingående stöden landsbygdslån samt bidrag till anställda i hemarbete är avskaffade. Bidrag kan fortfarande lämnas för mjuka och hårda investeringar, men stödformen är nu mer fokuserad på samverkan mellan företag och företagsutveckling. Stödformen är också anpassad för att kunna förenkla och motivera enskilda företags deltagande i regionala tillväxtprogram och EG:s strukturfondsprogram.

Genom ändringarna den 1 juli 2005 kan sysselsättningsbidrag nu enbart lämnas vid nyetableringar – förutom i stödområde A där sysselsättningsbidrag även kan lämnas till andra typer av sysselsättningsökningar, om dessa bedöms vara av strategisk betydelse eller annars bedöms ha särskild betydelse för den regionala utvecklingen.

Småföretagsstödet upphörde vid utgången av år 2001. Beslut om stöd får endast fattas avseende ansökningar som inkommit till länsstyrelsen eller det regionala självstyrelseorganet före den 1 januari 2002.

Medlen för regional projektverksamhet avser även projektmedel som medfinansierar EG:s strukturfondsprogram.

Det bör enligt regeringen även fortsättningsvis vara en uppgift för regeringen att fördela anslaget mellan län och anslagsposter och utfärda de föreskrifter som behövs. Vid fördelningen av medel mellan länen bör bl.a. behov av medfinansiering av EG:s strukturfonder, stödområdestillhörighet samt särskilda omställningsproblem utgöra den huvudsakliga fördelningsnyckeln, med särskilt beaktande av medfinansieringsbehovet för åtgärder inom ramen för de regionala tillväxtprogrammen.

Under år 2005 avsätts 36 miljoner kronor från anslaget för att finansiera verksamhet som bedrivs av lokala och regionala resurscenter för kvinnor, varav 10 miljoner kronor avsätts till att användas för deras basverksamhet. Regeringen föreslår en ökad satsning på regionala resurscenter för kvinnor under år 2006 med ytterligare 15 miljoner kronor. Vid beräkningen av förslaget har anslaget utökats med detta belopp. Av anslaget avses vidare 85 miljoner kronor, med utbetalningar fördelade över flera år, användas för bidrag till AB Volvo för miljöinvesteringar.

Anslaget minskas med ca 9 miljoner kronor fr.o.m. år 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 % av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Anslaget minskas även med 50 miljoner kronor år 2006 genom att dessa medel förs över till anslaget Transportbidrag (33:3).

Motionerna

Anslag och bemyndiganden

I kommittémotion 2005/06:N472 (m) föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2006 göra ekonomiska åtaganden som innebär utgifter på 1 miljard kronor under år 2007. Motionärerna yrkar således avslag på det av regeringen begärda bemyndigandet på 3,2 miljarder kronor för perioden 2007–2014.

I samma motion föreslås att anslaget i jämförelse med regeringens förslag minskas med 500 miljoner kronor. Besparingarna bör främst göras inom områden som fungerar som rena driftsstöd utan att skapa förutsättningar för långsiktig regional tillväxt.

Selektiva stöd bör avvecklas så snart som möjligt, anförs det i kommittémotion 2005/06:N437 (fp). Anslaget till allmänna regionalpolitiska åtgärder minskas därför med 700 miljoner kronor.

I kommittémotion 2005/06:N479 (kd) föreslås en minskning av anslaget med 115 miljoner kronor. Av dessa skall 100 miljoner kronor flyttas till utgiftsområde 24 för turistfrämjande åtgärder.

Anslaget bör höjas med 400 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag, föreslås det i kommittémotion 2005/06:N475 (c). Det ökade anslaget skall användas till lokalt och regionalt utvecklingsarbete.

Bemyndigandesystemet

I motion 2005/06:N304 (fp) anförs att bemyndigandesystemet inte fungerar för företagsstöd i form av investeringsstöd eller delfinansiering av projekt. Att det tänkta sambandet mellan bemyndigandenivå och anslag har brutits och möjligheterna till anslagssparande inte längre finns gör att situationen är otillfredsställande. Den kan innebära att ett företag som beviljats stöd för att genomföra en investering, i slutändan inte kan få det beslutade beloppet eftersom myndigheten inte har medel inom sitt anslag som möjliggör utbetalning.

Konsekvensen av det nuvarande systemet är att myndigheter, av rädsla för att i framtiden inte ha medel för att klara utbetalningar till följd av tidigare beslut, blir mer restriktiva i att bevilja stöd till företagen. Motionärerna anser att ett bättre sätt vore att ta bort bemyndigandet i den här typen av fall och i stället besluta om en fast ram för myndighetens beslutsnivå, och därefter låta myndigheten disponera anslagsöverskottet i form av en reservation för att klara framtida utbetalningar, eller att regeringen säkerställer att myndigheten har möjlighet att infria sina förpliktelser.

Bemyndigandesystemet är välmotiverat enligt vad som sägs i motion 2005/06:N344 (c, m, fp, kd). Men när det gäller det nu aktuella anslaget (33:1) inom utgiftsområde 19 har systemet fungerat mindre bra. Ett betydande osäkerhetsmoment har förts in eftersom det tänkta sambandet mellan bemyndigandenivå och anslag har spräckts och då i systemet initialt avsedda möjligheter till anslagssparande inte längre föreligger.

Ett projekt pågår normalt under tre år, och vanligen sker rekvisition av pengar sent i projektet, och ofta är det inte möjligt att i varje enskilt ärende veta när pengar kommer att rekvireras. Anslagssparandet får högst uppgå till 3 %, vilket kan medföra att myndigheten saknar medel att infria de åtaganden som gjorts i enlighet med bemyndigandesystemet.

Den beskrivna situationen är otillfredsställande, enligt motionärerna, och kan innebära att ett företag som beviljats stöd för att genomföra en investering, i slutändan inte kan få det beslutade beloppet eftersom myndigheten inte har medel inom sitt anslag som möjliggör utbetalning. I motionen argumenteras för att bemyndigandesystemet i den här typen av fall ersätts med en fast ram för myndighetens beslutsnivå, och därefter får myndigheten disponera anslagsöverskottet i form av en reservation för att klara framtida utbetalningar. En annan möjlighet är att regeringen i samband med indragningen av ett anslagssparande säkerställer att myndigheten har möjlighet att infria sina förpliktelser.

Könskvoteringsvillkoret

I motion 2005/06:N347 (v) föreslås att högst 60 % av statligt stöd får tillfalla det ena könet. När denna kvot är uppfylld måste resterande medel gå till det underrepresenterade könet. Detta förslag skall enligt motionärerna vara uppfyllt den 1 januari 2009. Om en mer jämn fördelning av stöden inte uppnås inom utsatt tid skall pengar föras över från områden där målen inte nås till andra regioner där målen uppfylls.

De regionala företagsstöden

I motion 2005/06:N475 (c) redovisas att Centerpartiet vill att besluten gällande företagsstöden sysselsättningsbidrag och regionalt investeringsstöd, som har centraliserats till Nutek, skall återföras till länen och regionerna.

Fördelningen av medel under anslaget

I motion 2005/06:N232 (c, m, fp, kd) argumenteras emot den rådande ordningen att regeringen beslutar om fördelning av ekonomiska resurser för de samverkansorgan som övertagit ansvaret för den regionala utvecklingspolitiken. För år 2004 tilldelades vissa samverkansorgan 40 % av anslaget, medan länsstyrelserna tilldelades 60 %. Motionärerna menar att det är av avgörande betydelse för effekterna av insatserna att resurserna för genomförandet följer med ett överflyttat regionalt utvecklingsansvar. Även resurserna för tjänster inom länsstyrelsernas förvaltningsanslag avsedda för detta arbete måste helt och utan ytterligare fördröjning överföras till kommunala samverkansorgan där sådana finns.

Motionärerna bakom motion 2005/06:N254 (c) föreslår att dispositionsrätten för den del av anslaget som disponeras av Nutek men beslutas av självstyrelse- och samverkansorganen direkt övergår till dessa. Motionärerna motsätter sig också fördelningen av resurser mellan länsstyrelserna och samverkans- och självstyrelseorgan. Motionärerna menar att det inte finns någon saklig motivering till denna fördelning, utan samtliga samverkans- och självstyrelseorgan borde ha den fulla dispositionsrätten över hela anslaget. På det sättet minskas centralstyrningen, och de regionalpolitiska utvecklingsfrågorna läggs direkt under länsinvánarnas fulla demokratiska insyn, ansvar och kontroll.

I motion 2005/06:N241 (c) riktas kritik mot tidigare gjorda minskningar av medel för företagsstöd till Gävleborgs län. Sådana neddragningar får till följd att många företag nu tvingas avvakta därför att utlovat stöd inte kan betalas ut. Det är därför enligt motionären viktigt att riksdagen tydligt tar ställning mot plötsliga indragningar av medel som anvisats för olika angelägna ändamål.

I motion 2005/06:N292 (fp) föreslås att Kalmar län beviljas en, i förhållande till tidigare fördelning, större andel av det nu aktuella anslaget till allmänna regionalpolitiska åtgärder. Regionförbundet i Kalmar län arbetar,

anförs det, mycket offensivt för en regional utveckling i Kalmar län. Flera positiva utvecklingsprojekt har startats och gett resultat. Det är viktigt att den utvecklingen kan fortsätta.

Bidragens roll för föreningar

Av motion 2005/06:Kr382 (mp, -) framgår att Miljöpartiet anser att det finns skäl att se över bidragens roll för föreningarnas förutsättningar att bedriva sin verksamhet samt de lagar som påverkar ideella föreningar. I motionen nämns särskilt Folkrörelserådet som är en ideell förening med 52 organisationer och folkrörelser som medlemmar. Rådets budget förstärktes med 3 miljoner kronor år 2005, påpekas det i motionen.

Vissa kompletterande uppgifter

Bemyndigandesystemet

Bemyndigandet är årligt och avser det högsta belopp som utestående förpliktelser för ett visst ändamål får uppgå till, oavsett när åtagandet gjordes. Varje år behövs således ett nytt bemyndigande, beräknat så att det rymmer även åtaganden som beslutats under tidigare år och ännu inte infriats. Så länge en förpliktelse är utestående och medför ett framtida anslagsbehov skall den rymmas inom det erhållna bemyndigandet. Utrymmet för nya åtaganden är alltså förutom av bemyndigandet beroende av utestående förpliktelser vid årets början samt av infriade förpliktelser under året. Det sistnämnda skall även rymmas inom anslaget.

Det här aktuella bemyndigandet innebär att bl.a. länsstyrelsen (t.ex. i Gävleborgs län) kan ta långsiktiga beslut med utbetalningar åren efter det aktuella budgetåret. För att möjliggöra en långsiktig planering anger regeringen i regleringsbrevet hur mycket som maximalt kan betalas ut årligen tre år framåt. Detta ger länsstyrelsen förutsättningar och planeringsramar för hur verksamheten skall bedrivas.

Enligt anslagsförordningen (1996:1189) skall en prövning av innevarande års anslagssparande göras årligen. I enlighet med det som anges i budgetpropositionen för år 2005 har regeringen vidtagit generella åtgärder för att inte utgiftstaket skall överskridas. Åtgärderna innebär bl.a. att myndigheter som huvudregel inte får utnyttja vare sig anslagskrediter eller anslagssparanden under år 2005.

Fördelningen av anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder

Från och med år 2002 kan kommunala samverkansorgan bildas på länsnivå för regional utveckling. Samverkansorganet har, enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen, en särskild uppgift att svara för regionala utvecklingsfrågor. Enligt förordningen (2003:595) om regionalt utvecklingsarbete skall samverkansorganet i län där sådana finns samordna

det regionala utvecklingsarbetet. I Blekinge, Uppsala, Östergötlands, Hallands, Dalarnas, Södermanlands och Jönköpings län har samverkansorgan övertagit processansvaret för det regionala utvecklingsarbetet.

Det är en fråga för regeringen att besluta om fördelningen av medel under anslaget. Den långsiktiga ansvarsfördelningen för regional utveckling mellan olika statliga och kommunala aktörer på regional nivå behandlas som tidigare nämnts inom ramen för Ansvarskommitténs arbete.

Det kan nämnas att sedan år 2001 har regeringen ökat medelstilldelningen från anslaget 33:1 till Kalmar län med sammanlagt 10,6 miljoner kronor. Inför år 2005 ökade t.ex. länets anslag med 3 miljoner kronor. Samverkansorganet disponerar för närvarande 90 % av det totala anslaget till länet.

De regionala företagsstöden

En utgångspunkt för den ovan redovisade förändringen av företagsstöden som regeringen beslutat om har varit att det i ett längre perspektiv är angeläget att reducera användningen av olika bidrag till företag. När behov av marknadskompletterande finansieringsinsatser föreligger bör enligt regeringens mening främst former som innebär återbetalning av kapitalet användas.

Regeringen bedömer att förändringarna av de regionala företagsstöden möjliggör en ökad användning av medel för regional projektverksamhet. Projektmedlen, liksom det nya stödet Regionalt bidrag för företagsutveckling, är en viktig resurs för länsstyrelsernas, regionala självstyrelseorganens och samverkansorganens möjligheter att genomföra och finansiera de regionala tillväxtprogrammen. Förändringarna innebär även förbättrade förutsättningar för länsstyrelsernas arbete med sektorssamordning på regional nivå. De efter förändringarna mer begränsade utbetalningarna av det regionala investeringsbidraget och sysselsättningsbidraget beslutas på central nivå.

Könskvoteringsvillkoret

Företagsstöd lämnas i allmänhet till juridiska personer. För regionalt investeringsstöd och sysselsättningsbidrag finns dock sedan länge ett kvoteringsvillkor kopplat till arbetstillfällen. För att ett företag skall kunna beviljas något av dessa stöd gäller att minst 40 % av det antal arbetstillfällen som tillkommer till följd av stöden skall förbehållas vardera könet. Villkoret skall uppfyllas i varje enskilt fall, och för att ett undantag skall kunna ges måste länsarbetsnämnden höras. För regionalt bidrag till företagsutveckling (tidigare landsbygdstöd) finns inget villkor, men stödet följs upp på samma sätt som regionalt investeringsstöd och sysselsättningsbidrag. I förordningen om regionalt investeringsstöd finns sedan den 1 juli 2005 en regel om att alla företag som beviljas bidrag skall uppfylla kraven på aktiva åtgärder enligt 3–13 §§ jämställdhetslagen (1991:433).

Bidragens roll för föreningar

Regeringen har tillsatt en utredning (dir. 2005:117) om den statliga folkrörelsepolitiken i framtiden. Utredaren (kanslichef Åsa-Britt Karlsson) skall lämna förslag om den framtida folkrörelsepolitikens inriktning, omfattning och utformning. Hon skall också föreslå lämpliga åtgärder som rör bidrag och annan finansiering av folkrörelsernas och det övriga föreningslivets verksamhet. Utredningen har även i uppgift att komma med förslag om hur statistikförsörjningen inom området kan stärkas och utvecklas samt föreslå hur forskningen om folkrörelserna och det övriga föreningslivet kan utvecklas. Uppdraget skall redovisas senast den 30 juni 2007.

Folkrörelserådet har av regeringen beviljats ekonomiskt stöd med 9,5 miljoner kronor per år åren 2001 och 2002 samt med 7,5 miljoner kronor per år åren 2003 och 2004. För år 2005 har rådet beviljats 10 miljoner kronor.

Landsbygdslån (33:2)

Propositionen

Anslaget disponeras av Nutek och inrymmer även utbetalningar av tidigare beviljade regionala utvecklingslån. Anslaget föreslås för år 2006 uppgå till ca 9,9 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2005 uppgår till ca 11 miljoner kronor. Landsbygdslånet avvecklades den 1 juli 2005. Anslagsbehovet kommer därmed successivt att minska. Anslaget minskas även med 90 000 kr fr.o.m. år 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 % av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Motionen

En minskning av anslaget med 5 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag föreslås i kommittémotion 2005/06:N479 (kd). Motionärerna menar att stödformen kan avskaffas i en snabbare takt än den regeringen förordar.

Transportbidrag (33:3)

Propositionen

Anslaget disponeras av Nutek för bidrag enligt förordningen (2000:281) om regionalt transportbidrag. För år 2006 föreslås ett anslag om 403,9 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2005 uppgår till ca 336 miljoner kronor. Utbetalningarna av transportbidrag väntas öka till följd av att transportvolymerna ökar samt att fler företag är berättigade till transportbidrag. Därför föreslås en förstärkning med 50 miljoner kronor genom att medel flyttas från anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1). Anslaget

minskas med ca 2,1 miljoner kronor fr.o.m. år 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 % av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Motionerna

I motion 2004/05:N383 (fp) föreslår motionärerna att det snarast skall utredas om de företag som är beroende av många persontransporter med flyg för sina anställda skall kunna få ett stöd i likhet med det stöd som utgår för transport av gods.

Transportstödet bör utredas helt förutsättningslöst mot bakgrund av att företagsvärlden förändrats och företagsstrukturen inte ser likadan ut nu som när bidraget infördes år 1971, anförs det i motion 2005/06:N252 (v). I dagens samhälle finns det, enligt motionärerna, många företag som inte arbetar med tillverkning av olika slag, utan tjänster och konsultuppdrag är en stor del av företagsverksamheten. Att få en jämnare könsfördelning av bidraget är viktigt för framtiden, och kvinnor startar i större utsträckning företag utanför tillverkningsindustrin, menar motionärerna.

I motion 2005/06:MJ449 (mp) redovisas att den regionalpolitiska utredningen (SOU 2000:87) kom fram till att flera stöd snarare hämmar än främjar en utveckling mot ett modernt och bärkraftigt näringsliv. Exempelvis nämns att transportstödet gynnar den traditionella träindustrin som bygger på sysselsättningsintensiv exploatering. Miljöpartiet anser att direkta stimulanser för sysselsättning är bättre. Transportstödet bör därför, enligt motionärerna, omföras till stimulans för företag med hög förädlingsgrad. Detta kan exempelvis ske genom nedsatta socialavgifter.

Vissa kompletterande uppgifter

En översyn av de regionala företagsstöden skall göras i samband med att EU:s nya regler för regionalstöd träder i kraft. Nuvarande transportbidrag är godkänt av EG-kommissionen t.o.m. år 2006. Regeringen avser att, som underlag för översynen, bl.a. använda den analys av transportbidraget som Nutek genomfört (Transportbidraget – En analys av motiv, effekter och alternativ, R2004:15). Enligt Nutek behövs någon form av stöd i det nuvarande transportbidragsområdet för att målet för den regionala utvecklingspolitiken skall kunna uppnås. Bidraget kompenserar enligt analysen effektivt för en del av de kostnadsnackdelar som de längre transporterna utgör. Stödet har dock, enligt Nutek, begränsad betydelse för förändringsbenägenheten i näringslivet, och kvinnodominerade verksamheter gynnas i liten omfattning.

Ett persontransportstöd inrättades år 1986 och upphörde år 1991. Syftet med stödet var att minska Norrlandsföretagens kostnader för nödvändiga personkontakter med Mellansverige och orter söder om detta område. Stödet utnyttjades i långt mindre utsträckning än vad regering och riksdag förutsatt. Från en beräknad ram på 24 miljoner kronor år 1986 minskade anslaget successivt till 10 miljoner kronor per år. Stödet kritiserades också

för byråkrati och krångel och ställde stora administrativa krav på företagen. Beslutet om att persontransportstödet skulle upphöra ingick i en större besparing.

Glesbygdsverket (33:4)

Propositionen

Anslaget disponeras av Glesbygdsverket, som har till uppgift att genom påverkan på olika samhällssektorer verka för goda levnadsförhållanden och utvecklingsmöjligheter för glesbygds- och landsbygdsbefolkningen med tyngdpunkten i skogslänens inre delar samt i skärgårdsområdena. För år 2006 föreslås ett anslag om 26,3 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2005 uppgår till ca 25 miljoner kronor. Anslaget minskas med 156 000 kr fr.o.m. år 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 % av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Motionerna

I motion 2005/06:N300 (s) anförs att det är angeläget med en analys och en definition av vad som skall ingå i begreppet myndighet. I en sådan analys bör även en genomgång av de myndigheter vi har i dag ingå. Enligt motionären kan Glesbygdsverket läggas ned och dess arbetsuppgifter med fördel integreras med andra myndigheter som har näraliggande uppgifter.

Glesbygdsverket bör avvecklas och dess uppgifter föras över på Nutek och ITPS, anförs det i kommittémotion 2005/06:N472 (m). Den nuvarande ordningen leder enligt motionärerna till en olycklig uppsplittring av ansvaret för regionalpolitiken.

Även i kommittémotion 2005/06:N439 (m) framförs uppfattningen att Glesbygdsverket bör avvecklas. Verkets arbetsuppgifter bör enligt motionärerna fördelas på andra myndigheter, t.ex. Nutek och ITPS.

I motion 2005/06:N243 (fp) föreslås att en glesbygdsombudsman inrättas. Ombudsmannen skall ge stöd åt glesbygdens invånare, företagare och anställda, för att skydda den servicegaranti som varje ort i Sverige har rätt att kräva. Detta kan gälla infrastruktur, vägar, IT, postservice, skola, vård och omsorg m.m.

I kommittémotion 2005/06:N437 (fp) föreslås att anslaget minskas med 13 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag. Folkpartiet anser att Glesbygdsverket bör läggas ned. Verkets uppgifter bör i stället läggas över på ett nytt samlat landsbygdsverk.

I kommittémotion 2005/06: MJ447 (kd) framförs uppfattningen att det nu är dags att byta namn på Glesbygdsverket till Landsbygdsverket. Förändringen syftar till att göra landsbygdsaspekten i politiken tydligare. Landsbygdspolitik är inte synonymt med regionalpolitik eller glesbygdspolitik. Det nya Landsbygdsverket bör ges utökade befogenheter och möjligheter till inflytande över den nationella politiken och utvecklas till ett centrum för att bedriva utredningsarbete och utveckla kunskap om lands-

bygdens utvecklingsprocesser. Motionärerna anser att det nya verket bl.a. bör ges i uppdrag att följa upp de landsbygdspolitiska målen och hur hänsyn tagits till landsbygdens behov. Även olika pilotprojekt skall kunna genomföras, exempelvis hur olika typer av verksamhet som passar landsbygdens behov kan utvecklas.

Vidare föreslås i motionen att Landsbygdsverkets generaldirektör också ges uppdraget att vara landsbygdsombudsman och försvara landsbygdens intressen gentemot andra intressen och verksamheter.

I motion 2005/06:N475 (c) föreslås en minskning av anslaget till Glesbygdsverket med 2 miljoner kronor år 2006. Besparingen skall ske genom effektiviseringar.

Enligt vad som föreslås i motion 2005/06:N481 (c) bör Glesbygdsverket upphöra i sin nuvarande form. Verkets utredande verksamhet bör i stället samordnas med ITPS och relevanta delar av Nutek i ett verk som tillför kunskap genom utredningar, forskning och analys för regionernas utveckling och regional tillväxt. Denna myndighet bör också få ansvar för att hantera samtliga EU-program, oavsett om de finansieras av social- eller regionalfonden.

Vissa kompletterande uppgifter

Utredningen med uppgift att genomföra en översyn av Glesbygdsverkets roll och uppdrag inom den nya regionala utvecklingspolitiken överlämnade i april 2003 betänkandet Mot en ny landsbygdspolitik (SOU 2003:29). Betänkandet har remissbehandlats, och ärendet bereds inom Regeringskansliet. I utskottets betänkande 2004/05:NU2 redogörs för utredningens förslag.

Som tidigare nämnts arbetar en parlamentarisk kommitté – Landsbygdskommittén – med uppdraget att utarbeta en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling. Enligt uppdraget skall kommittén lämna förslag till en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling. Kommittén skall också överväga roll- och ansvarsfördelning lokalt, regionalt, nationellt och i ett internationellt perspektiv i frågor som rör denna strategi.

Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 (33:5)

Propositionen

Anslaget disponeras av länsstyrelserna i Jönköpings, Örebro, Gävleborgs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Nutek för utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden avseende programperioden 2000–2006. Regionalfonden delfinansierar programmen inom målen 1 och 2 (inklusive områden som får bidrag under en övergångsperiod) samt gemenskapsinitiativen Urban och Interreg III.

Utgiftsprognosen för år 2005 är något lägre än anslaget, och utbetalningarna förväntas förskjutas något till åren 2006 och 2007. Anslaget beräknas minska de närmaste åren eftersom programperioden avslutas och föreslås för år 2006 uppgå till 1 132 miljoner kronor.

Till anslaget finns ett bemyndigande. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2006 besluta om åtaganden som innebär utgifter på högst 1 400 miljoner kronor under åren 2007 och 2008. Syftet är att anpassa anslaget till ett långsiktigt planerande för de beslutande myndigheterna enligt de intentioner som ligger till grund för EG:s fleråriga strukturfondsprogram.

Regionalfondsramen för programperioden beräknas till ca 8 312 miljoner kronor för de program som redovisas och förvaltas i Sverige. Det är en ökning med ca 97 miljoner kronor jämfört med tidigare redovisning. Till och med april 2005 har 61 % av den beräknade regionalfondsramen utbetalats och 98 % in-tecknats i beslut.

De finansiella ramarna för programperioden 2000–2006 styrs av förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder. Regeringen har genom en ändring av förordningen per den 1 september 2005 höjt den angivna valutakursen från 8 kr och 50 öre per euro till 8 kronor och 60 öre. Ändringen medför ett ökat återflöde om ca 97 miljoner kronor, vilket kommer att fördelas över åren 2006, 2007 och 2008.

Motionerna

I motion 2005/06:N453 (fp, m, kd, c, mp) hävdas att med en anpassning av valutakursen vid stöd från EG:s strukturfonder till en kurs som har gällt för gjorda utbetalningar skulle ytterligare och väsentliga ekonomiska resurser kunna tillföras Sverige. Dessa extra resurser uppgår till mer än 1 miljard kronor och skulle komma till stor nytta för de områden och regioner som omfattas av strukturfondsprogrammen. Valutakursen vid stöd från EG:s strukturfonder bör enligt motionärerna anpassas till den faktiska växelkursen för redan gjorda utbetalningar, och dessutom bör en löpande anpassning ske med hänsyn till kursen vid varje tillfälle.

Det är enligt motionärerna angeläget att resultaten av de viktiga insatser som görs med stöd av strukturfonderna lyfts fram.

Med en höjd omräkningskurs i Sverige skulle fler projekt och insatser kunna finansieras, varigenom utvecklingen i berörda regioner kan stärkas än mer och fler arbetstillfällen och företag skapas. I ett makroekonomiskt perspektiv stärks därmed förutsättningarna för att tillväxten skall öka..

Motionärerna menar att det inte krävs några särskilda tillskott för att uppnå den statliga medfinansieringen av olika projekt. De anslag som redan tilldelats verk och myndigheter kan användas som medfinansiering till strukturfonderna. Detta innebär, enligt motionärerna, att de statliga anslagen kan växlas upp genom att medel från strukturfonderna läggs till de statliga anslagen vid finansiering av enskilda projekt.

I motion 2005/06:N475 (c) föreslås en ökning av anslaget. Motionärerna vill verklighetsanpassa växelkursen vid beräkning av medel från EG:s strukturfonder och beräknar effekten av en sådan anpassning till 850 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslår.

Vissa kompletterande uppgifter

Beräkning av medel från strukturfonderna

EU beslutar om en ram i euro för respektive strukturfondsprogram. Sverige har för samtliga strukturfonder under programperioden 2000–2006 tilldelats ca 2,3 miljarder euro, varav ca 1 miljard euro avser regionalfonden (båda beloppen gäller efter den omräkning som sker efter halva programperioden). Förvaltningsmyndigheter i Sverige beräknar ramen i kronor utifrån en kurs som fastställts i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder. Kursen i förordningen styr således hur mycket medel i svenska kronor som står till förfogande för olika program under perioden. Kursen beräknas bl.a. utifrån prognoser för kronkursens utveckling gentemot euron. En starkare krona i prognosen än vad den faktiska kursutvecklingen blir under perioden leder till att inte hela ramen i euro kan utnyttjas. En svagare krona i prognosen än den faktiska utvecklingen leder i stället till att beslut fattas om stöd som överstiger det möjliga återflödet från EU. Kursen i förordningen gäller samtliga strukturfonder.

Medel från EU rekvideras (i huvudsak) efter det att kostnader upparbetats i olika projekt. När medel betalas ut från EU går de i den svenska budgeten in på intäktskonto 6312. Stödet till projektägaren betalas ut under anslaget Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 (33:5). Detta innebär att förfarandet är saldoneutralt för statsbudgeten om den prognostiserade kursen innebär en starkare krona eller överensstämmer med den faktiska. Däremot leder en för svagt prognostiserad krona till att utgifterna överstiger intäkterna.

De utbetalningar som sker från EU efter rekvisitioner beräknas efter dagskurs, och förordningens kurs har ingen påverkan i detta skede. Förordningen styr således endast hur mycket medel i svenska kronor som myndigheterna kan besluta om.

Ett syfte med att reglera kursen i en förordning är bl.a. att det i programverksamheten inte skall beslutas om mer EU-medel än vad Sverige kommer att få i återflöde. Det är svårt att på förhand bestämma en kurs som sett över hela programperioden innebär att hela återflödet från EU utnyttjas. Valet av den ursprungliga kursen på 8,50 och höjningen till 8,60 skall ses i det sammanhanget. Det finns alltid en möjlighet att justera kursen uppåt i det fall utvecklingen av kursen motiverar det. En nedjustering av kursen är mer problematisk, och risken är stor att skadan redan är skedd, dvs. att det i programmen har beslutats om mer medel än vad som kommer tillbaka från EU.

Tillämpning av en ny kurs förutsätter att förordningen ändras. Därigenom ändras den totala finansiella ramen för respektive strukturfondsprogram för hela programperioden. Medel tillförs respektive region via ökning av anslag sett över hela programperioden. Programverksamheten kan efter det att förordningen ändrats anpassas. Besluten om strukturfondsprojekt måste vara fattade senast under år 2006. Projekten och utbetalningarna kan fortsätta efter år 2006, fram till ett datum under år 2008. Det exakta datumet är dock inte beslutat ännu.

Medfinansieringen av projekt som stöds med medel från strukturfonderna kräver inte generellt att berörda anslag på statsbudgeten höjs om valutakursen i förordningen ändras. Redan beviljade eller beräknade anslag kan i huvudsak användas för medfinansiering.

Redovisning av insatserna

När det gäller redovisningen av strukturfondernas medfinansiering och uppnådda resultat kan nämnas att regeringen varje år i budgetpropositionen redovisar resultat från avslutade projekt inom regional utveckling som medfinansieras av EG:s strukturfonder. Samtidigt redovisas andelen medfinansiering. Strukturfondsprogrammen utvärderas också löpande. Enligt EG:s regelverk skall, som tidigare nämnts, halvtidsutvärderingarna från år 2003 uppdateras under år 2005 i syfte att ytterligare förbättra genomförandet och för att förbereda efterhandsutvärderingen av de nuvarande programmen.

Inriktning av insatserna

Medlen från EG:s strukturfonder inriktas främst på insatser för små och medelstora företag. De syftar bl.a. till att stimulera nyföretagande, distansutbildning och bredbandsutbyggnad. Åtgärderna är även inriktade på att underlätta samverkan mellan företag kring produkt- och processutveckling samt på att öka företagets kompetens inom modern informationsteknik. Medfinansiering kan ske från statliga anslag till enskilda projekt om de är i linje med strukturfondsprogrammen. Kommuner och landsting kan också medfinansiera projekt.

Insatser med anledning av försvarsomställningen (33:6)

Propositionen

Anslaget, som disponeras av regeringen, är ett nytt ramanslag som fördes upp på tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition. Anledningen är de särskilda insatser som behövs i de lokala arbetsmarknadsregioner som berörs mest av försvarsomställningen, dvs. Östersund, Arvidsjaur, Karlstad - Kristinehamn och Gotland.

Anslaget används för tillväxtfrämjande insatser samt för kostnader för omlokaliseringar av statliga arbetstillfällen i de mest berörda kommunerna. En del av anslaget skall användas för att kompensera vissa myndigheter för den engångspremie som en särskild pensionsersättning medför.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 300 miljoner kr.

Kostnaderna för omlokaliseringarna skiljer sig åt mellan de olika myndigheterna, liksom deras ekonomiska situation. Regeringen bedömer att den totala kostnaden för myndigheterna, t.ex. lokal-, löne- och flyttkostnader, kan bedömas först efter genomförda omlokaliseringar.

Regeringen avser att kompensera flertalet myndigheter för den engångspremie som en särskild pensionsersättning medför. Vissa myndigheters anslag undantas även från den generella reduktionen med 0,6 % som företrädesvis genomförs på anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Om myndigheternas kostnader ökar med anledning av flytten kommer regeringen senare att ta ställning till disposition av eventuellt anslagssparande samt till behov av en ökad anslagskredit. Vidare ämnar regeringen att noga följa utvecklingen av myndighetens ekonomiska situation så att verksamheten långsiktigt kan fungera med bibehållen kvalitet.

Regeringen har för avsikt att tillkalla en särskild utredare för att kartlägga behov av samlade insatser för den personal som väljer att inte flytta med vid omlokaliseringen av statlig verksamhet från Stockholm och som kommer att omfattas av Trygghetsavtalet. Den särskilde utredaren skall också, om behov finns, ta över arbetsledningsansvaret för sådan personal.

Motionerna

I kommittémotion 2005/06:N472 (m) avvisas det föreslagna anslaget med motiveringen att Moderata samlingspartiet har en annan försvarspolitik, och anvisar ett högre anslag på utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

Även i kommittémotion 2005/06:N437 (fp) avvisas det nu aktuella förslaget om anslag.

I motion 2005/06:N236 (m) anförs att kostnaden för omlokaliseringen av de statliga verken inte har utretts och att det saknas en konsekvensbeskrivning av hur omlokaliseringen påverkar verksamheten. Motionären menar att det är angeläget att regeringen snarast återkommer till riksdagen med information om den totala kostnaden för omlokaliseringen av statliga verk från Stockholm.

Vissa kompletterande uppgifter

I lokaliseringsutredningens rapport om omlokalisering av statlig verksamhet (rapport 1) redovisas typberäkningar av vilka kostnader som kan uppstå respektive minska vid en omlokalisering av ett visst antal arbetstillfällen från Stockholm. De faktiska kostnaderna måste dock, enligt utredningen, beräknas i varje enskilt fall utifrån de förutsättningar som gäller för berörd verksamhet och på berörda orter samt de villkor som ges för respektive omlokalisering.

Utredningen konstaterar att det är en grannliga uppgift att beräkna de ekonomiska konsekvenserna av omlokaliseringen då det finns så många omständigheter som påverkar kostnadsbilden. Detta gäller främst de övergångskostnader som uppstår i samband med omlokaliseringen. Inte minst avgörs personalkostnaderna i den verksamhet som omlokaliseras i mycket hög grad av enskilda individers beslut om de vill flytta med till den nya orten eller inte. Lokalkostnaderna påverkas inte bara av den omlokaliserade myndighetens krav utan också av hur väl lokalbeståndet på orten svarar mot verksamhetens behov.

En ytterligare omständighet är också i vilken utsträckning berörda myndigheter, inklusive Trygghetsstiftelsen, och regeringen medger generösa övergångsregler för personal som flyttar med. Utredningen framhåller vidare att ur en samhällsekonomisk aspekt bör kostnader för omlokaliseringen ställas mot de kostnader som uppstår om ingen omlokalisering genomförs.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet behandlar i det följande först olika motionsyrkanden under de sex rubrikerna Bemyndigandesystemet, De regionala företagsstöden, Transportbidraget, Glesbygdsverket, Valutakursen vid stöd från EG:s strukturfonder och Kostnader för omlokalisering av myndigheter. Därefter – under rubriken Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling – tar utskottet ställning till anslagsyrkanden och vissa övriga frågor.

Bemyndigandesystemet

Utskottet avstyrkte motsvarande motionsyrkanden om en förändring av bemyndigandesystemet när det gäller anslag 33:1 i betänkande 2004/05: NU2. Utskottets uppfattning motiverades med att det nuvarande systemet i jämförelse med det tidigare innebär en effektivisering. Myndigheterna motiveras att göra en långsiktig planering av medelsanvändningen samtidigt som stora anslagssparanden undviks, anförde utskottet. Myndigheterna har även möjligheten att förklara bakgrunden till eventuellt anslagssparande för regeringen. Förklaringarna ligger sedan till grund för regeringens prövning av anslagssparandet. Myndigheterna får i samband med beslut om anslaget för kommande budgetår även planeringsramar för de två nästkommande åren. Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan och avstyrker motionsyrkandena.

De regionala företagsstöden

Med den förändring av de regionala företagsstöden som regeringen beslutat om skall stöden tydligare bidra till en hållbar regional utveckling. Förändringarna möjliggör enligt regeringens uppfattning en ökad användning av medel för regional projektverksamhet. Utskottet ställer sig bakom

dessa förändringar. Utskottet instämmer även i bedömningen att projektmedlen och den nya stödformen Regionalt bidrag för företagsutveckling är en viktig resurs för samtliga länsstyrelser samt regionala självstyrelse- och samverkansorgans möjligheter att genomföra och finansiera de regionala tillväxtprogrammen. Även förutsättningarna för länsstyrelsernas arbete med sektorssamordning på regional nivå förbättras.

I betänkande 2004/05:NU2 påpekade utskottet att det uppfattade de då aviserade förändringarna som en fokusering på tillväxtarbetet på regional nivå och helt i linje med den politik som utskottet ställt sig bakom i enlighet med riktlinjerna i den regionalpolitiska utredningens slutbetänkande (SOU 2000:87) och med tidigare riksdagsbeslut. Utskottet har således inte ändrat ståndpunkt.

Med det anförda avstyrker utskottet det nu aktuella motionsyrkandet.

Transportbidraget

Enligt utskottets uppfattning bör den aviserade översynen av transportbidraget inväntas innan utskottet tar ställning i frågan om hur ett framtida stöd bör utformas. Utskottet utgår ifrån att regeringen beaktar att det nuvarande transportstödet, enligt Nutek, gynnar kvinnodominerade verksamheter i liten omfattning. Det är enligt utskottets uppfattning särskilt viktigt att vetenskapen om sådana missförhållanden ges en särskild tyngd när stödets framtida utformning diskuteras.

Med det anförda och med hänvisning till information i avsnittet med vissa kompletterande uppgifter avstyrks motionerna 2005/06:N383 (fp), 2005/06:N252 (v) och 2005/06:MJ449 (mp, -) i berörda delar.

Glesbygdsverket

Som tidigare redovisats har en översyn av Glesbygdsverkets roll och uppdrag genomförts och resultatet redovisats i betänkandet Mot en ny landsbygdspolitik (SOU 2003:29). Dessutom arbetar en parlamentarisk kommitté med uppdraget att utarbeta en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling. Enligt utskottets uppfattning bör regeringens ställningstaganden till dessa utredningar avvaktas innan utskottet tar ställning till Glesbygdsverkets framtida funktion. Detta var också utskottets ställningstagande i frågan i betänkande 2004/05:NU2. Nu behandlade motionsyrkanden avstyrks därmed.

Valutakursen vid stöd från EG:s strukturfonder

I betänkande 2004/05:NU2 tog utskottet ställning för en kommande förordningsändring med en högre kurs för kronan gentemot euron. Det avgörande skälet till utskottets ställningstagande då, mot en omedelbar anpassning, var argumentet att utgiftstaket för år 2005 skulle hållas. Utskottet ansåg dock att det på längre sikt var angeläget att större vikt fästes vid

åtgärder för att få ett maximalt återflöde från EU. Utskottet utgick från att en förordningsändring skulle ske senast i anslutning till avlämnandet av 2005 års ekonomiska vårproposition.

Utskottet har inte ändrat uppfattning i sak utan menar att det är angeläget att en ändring av förordningen kommer till stånd så att Sverige kan tillgodogöra sig det möjliga återflödet från EU.

Enligt uppgift till utskottet avser regeringen att i december 2005 göra en ny prövning av valutakursen i den aktuella förordningen. Utskottet förutsätter att prövningen kommer att leda till att förordningen ändras i syfte att Sverige skall få ett maximalt återflöde från EU. Enligt utskottets mening är därför inga ytterligare åtgärder nödvändiga och motion 2005/06:N453 (fp, m, kd, c, mp) avstyrks därmed.

Kostnader för omlokalisering av myndigheter

Utskottet behandlade en motion med begäran om en fullständig kostnadsanalys av omlokaliseringen av statliga verk från Stockholm i yttrandet (2004/05:NU2y) till finansutskottet över förslag till tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition. Utskottet ansåg att motionen borde avstyrkas av finansutskottet med motiveringen att regeringen avsåg att återkomma till riksdagen med redovisningar av arbetet med omlokaliseringar samt eventuella finansieringsfrågor.

Utskottet har inte ändrat uppfattning och menar att det, som framgår av Lokaliseringsutredningens rapport, knappast är möjligt att göra meningsfulla beräkningar i detta skede.

Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Som tidigare redovisats ligger utskottets syn på inriktningen av den regionala utvecklingspolitiken i linje med den som redovisas i budgetpropositionen. Regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 19 utgår från denna inriktning.

Utskottet har genom ett yttrande – i form av ett protokollsutdrag – till finansutskottet tillstyrkt regeringens förslag till ram för utgiftsområdet. Av protokollsutdraget framgår att företrädarna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet tillstyrkte respektive partis förslag till ram. Riksdagen har, efter att finansutskottet tillstyrkt förslagen, den 23 november fastställt ramarna för budgetåret 2006. Dessa ramar utgör således utgångspunkten för utskottets ställningstagande här.

Utskottet kommenterar i det följande vissa av de här aktuella motionerna.

I likhet med vad som anförs i motion 2005/06:N347 (v) anser utskottet att det är otillfredsställande att könskvoteringsvillkoret för vissa regionala stöd inte uppnås. För regionalt investeringsstöd och sysselsättningsbidrag finns sedan länge ett kvoteringsvillkor som säger att minst 40 % av det beräknade antal arbetstillfällen som tillkommer till följd av stöden skall förbehållas varadera könet. För regionalt bidrag för företagsutveckling (tidi-

gare landsbygdsstöd) finns inget villkor, men stödet följs upp på motsvarande sätt. Som påpekas i motionen är det endast för sysselsättningsstödet som villkoret uppfylls. Det finns möjligheter till undantag från villkoret vid beslut om stöd efter att länsarbetsnämnden hörts. Utskottet har förståelse för att villkoret kan vara svårt att uppfylla i varje enskilt fall, och det finns därmed fog för möjligheten till undantag. Dock är utskottet av den uppfattningen att villkoret i huvudsak skall uppfyllas. Utskottet förutsätter att regeringen följer utvecklingen noga och tillser att myndigheterna arbetar för att uppfylla villkoret.

Vidare instämmer utskottet i vad som sägs i motion 2005/06:Kr382 (mp) om att ideella organisationer och folkrörelser har en stor uppgift i att värna och bredda engagemanget för samhällsutvecklingen och att de kan fortsätta sitt för demokratin viktiga arbete. När den generella folkrörelsepolitiken inrättades som ett eget politikområde var också ett syfte att synliggöra och lyfta fram den betydelse föreningslivet har för den demokratiska infrastrukturen i vårt samhälle. Som tidigare nämnts har den utredning om den statliga folkrörelsepolitiken som regeringen tillsatt i uppdrag att lämna förslag om den framtida politikens inriktning, omfattning och utformning. Utredningen skall också redovisa förslag på lämpliga åtgärder som rör bidrag och annan finansiering av folkrörelsernas och det övriga föreningslivets verksamhet. Utskottet anser att tillsättandet av utredningen är välmotiverat.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att en ökad satsning på regionala resurscenter för kvinnor ingår i regeringens förslag. Det är enligt utskottets uppfattning en angelägen verksamhet som bedrivs inom dessa center bl.a. med inriktningen att utveckla och öka kunskapen om kvinnors företagande. Syftet med verksamheten är att den skall bidra till att förbättra kvinnors villkor och förutsättningar inom de regionala utvecklings- och tillväxtprogrammen. Enligt utskottets mening kan verksamheten därmed leda till att en eftersträvaransvärd, mellan könen, mer jämlik fördelning av de regionala stöden kommer till stånd.

Med det anförda tillstyrker utskottet de av regeringen föreslagna anslagen för budgetåret 2006 för utgiftsområde 19. Likaså tillstyrks övriga här behandlade förslag till riksdagsbeslut som läggs fram i budgetpropositionen. Samtliga mot detta stående motionsyrkanden avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Allmän inriktning av den regionala utvecklingspolitiken, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Krister Hammarbergh (m), Nyamko Sabuni (fp), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:N277, 2005/06:N288, 2005/06:N383 yrkandena 1, 2 och 6, 2005/06:N439 yrkandena 1 och 5, 2005/06:N472 yrkande 4, 2005/06:N474 yrkande 1, 2005/06:N479 yrkandena 1–3 och 7 samt 2005/06:N481 yrkandena 1 och 2, bifaller delvis motion 2005/06:N382 yrkandena 1, 6 och 9 samt avslår motionerna 2005/06:N276, 2005/06:N329, 2005/06:N348, 2005/06:N364, 2005/06:N398, 2005/06:N423, 2005/06:N443 yrkande 1 och 2005/06:N450.

Ställningstagande

Liksom föregående år instämmer vi i målet för den regionala utvecklingspolitiken, men vi vill lägga tyngdpunkten på andra strategier än regeringen. I de viktiga frågorna har vi en gemensam syn genom samarbetet mellan de fyra borgerliga partierna i Allians för Sverige.

Den regionala utvecklingspolitiken skall skapa förutsättningar för olika regioners och människors möjligheter till utveckling. Tillväxt utvecklas i första hand regionalt samtidigt som tillväxtförutsättningar ser olika ut på olika platser; det lokala inflytandet över beslut som rör lokalbefolkningen bör därför öka. Alltför många beslut fattas i dag på en högre nivå än vad som får anses nödvändigt. Om människor ges ansvar och frihet att vara med och utveckla samhället på den nivå som passar bäst blir resultatet ofta också bäst. Det är enligt vår uppfattning viktigt att återupprätta tilliten till den enskilda människans förmåga att enskilt och i samverkan lösa problem och förverkliga sina drömmar.

Rekrytering av rätt kompetens är svårt på mindre orter med en begränsad arbetsmarknad. Färre yrken är representerade och detta skapar ofta en medföljandeproblematik vid rekrytering. En fungerande arbetsmarknad

som säkrar landsbygdens behov av t.ex. välutbildad personal är därför viktig. Samverkan mellan företagare, grundskola, komvux, gymnasieskola och högskola på olika orter är i det sammanhanget angeläget. Men samverkan kan även gälla över både region- och nationsgränser. Vi menar att regionförstoring måste stödjas genom bl.a. bättre kommunikationer för att underlätta pendlare.

Ett gott företagsklimat är enligt vår uppfattning den bästa satsningen för regional tillväxt. Villkoren för företagen måste vara minst lika goda i Sverige som i andra länder. Det krävs en ny politik för företag och företagande, en politik som ger stabila förutsättningar och successiva förbättringar av företagsklimatet. Lands- och glesbygdens kännemärke är småföretagande. Avgörande för välfärd och tillväxt är att människor som driver dessa tusentals små verksamheter kan verka i ett näringslivsklimat som är uppmuntrande och underlättande. Vi står fast vid uppfattningen att regionalpolitiken skall vara en politik för tillväxt i hela landet. Tillväxtproblematiken bör därför lyftas fram som ett tydligt prioriterat mål. Vi menar att det är viktigt att det finns legitimitet både för social och ekonomisk utjämning och en aktiv regionalpolitik. Dessa frågor skall dock lösas med olika politiska instrument.

Lands- och glesbygdsbefolkningen måste ha tillgång till en grundläggande och tillfredsställande service. Om detta skall bli möjligt måste nya lokalt anpassade lösningar prövas. Det måste uppmuntras och göras enkelt för småföretagare eller ekonomiska föreningar att ta över serviceverksamheter som post, apotek, systembolag och liknande service. En friare syn på möjligheten att etablera företag inom t.ex. vårdsektorn skulle enligt vår uppfattning kunna leda till kreativa lösningar som främjar tillväxten.

För att varaktigt vända trenden för utvecklingen av den svenska glesbygden krävs tillväxtfrämjande åtgärder där bl.a. satsningar på infrastruktur är nödvändiga för att näringslivet skall kunna överleva. Det ligger i linje med vår uppfattning att det inte är selektiva företagsstöd som skapar regional tillväxt utan ett bra företagsklimat, en god infrastruktur i form av vägar, kommunikationer, utbildning och forskning samt tillgång till kapital. Riskkapitalförsörjningen är ett stort problem i glesbygd där låga fastighetsvärden betyder brist på realsäkerheter. Detta påverkar såväl företags möjligheter att lånefinansiera investeringar som enskilda personers möjligheter att finansiera bostadsinvesteringar. Det är därför angeläget enligt vår uppfattning att riskkapitalförsörjningen löses för både företag och privatpersoner.

Vi ser positivt på att jämställdhetsaspekterna beaktas inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken. Samtidigt konstaterar vi att inte tillräckligt görs för att ta till vara alla möjligheter till ökat kvinnligt företagande på landsbygden.

Med det anförda tillstyrks motionerna 2005/06:N277 (kd), 2005/06:N288 (m), 2005/06:N383 (fp), 2005/06:N439 (m), 2005/06:N472 (m), 2005/06:N474 (m, fp, c, kd), 2005/06:N479 (kd), 2005/06:N481 (c) och 2005/06:N382 (c) helt eller delvis i berörda delar. Övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

2. Riksrevisionens styrelses redogörelse angående styrningen av regionala stöd, punkt 3 (m, fp, kd, c)

av Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Krister Hammarbergh (m), Nyamko Sabuni (fp), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:N1 yrkandena 1–9 och lägger redogörelse 2005/06:RRS3 till handlingarna.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens förda politik på området Regional utvecklingspolitik har stora brister. Bidragen har haft dålig träffsäkerhet, och projekten har levt några år och sedan dött ut, vilket lett till en ryckighet i politiken. Vi menar att grunden för en framgångsrik regional utveckling är att ge alla företag generellt bättre villkor och vissa extra stöd till alla företag i lands- och glesbygd för att kompensera dessa för konkurrensnegativa faktorer, t.ex. de långa transportvägarna till och från företagen och brister i infrastrukturen.

Riksrevisionen kommer i sin granskning fram till att varken mål, återrapporteringskrav eller de förordningar som reglerar stöden har anpassats till den nya inriktningen mot hållbar tillväxt. Riksrevisionen påpekar också att regeringens mål för de regionala stöden inte är tillräckligt tydliga för att de skall kunna följas upp. Vidare framhålls att regeringens återrapporteringskrav på myndigheterna främst är inriktade på att mäta sysselsättning och jämställdhet. Dessutom mäts ekonomiska tillväxtfaktorer endast för ett av stöden, och den ekologiska dimensionen mäts inte alls. Ytterligare en brist som Riksrevisionen framhåller är att i regeringens återrapportering till riksdagen sägs inget alls om projektverksamheten, den ur ekonomisk synvinkel största stödformen. Dessutom framgår inte heller de samlade effekterna av de fyra övriga stöden riktade till företag, enligt Riksrevisionens rapport.

Mot bakgrund av den kritik som Riksrevisionen framför föreslår vi:

- att regeringen formulerar mer konkreta och uppföljningsbara mål för stödformerna, särskilt på verksamhetsgrensnivån, som bättre speglar de olika aspekterna av begreppet hållbar tillväxt,
- att regeringen formulerar målen så att dessa är lika för alla myndigheter som beslutar om ett visst stöd,
- att regeringen utvecklar återrapporteringskraven för företagsstöd så att den ekonomiska och den ekologiska dimensionen ingår i återrapporteringen,
- att regeringen utvecklar återrapporteringskraven och indikatorerna för företagsstöden så att dessa består av krav på redovisning av verkliga utfall,
- att regeringen utformar återrapporteringskraven för projektverksamheten på ett sådant sätt att de kan ge en samlad bild av utfallet av anslagsmedlen där även andelar för offentlig finansiering samt i vilken mån offentlig sektor är mottagare av stödet framgår,
- att regeringen dels anpassar innehållet i förordningarna för stödformerna till mål- och resultatstyrningen, dels överväger att utforma könskvoteringsvillkoret i förordningarna som ett mål på aggregerad nivå,
- att regeringen utvecklar den årliga informationen till riksdagen rörande både företagsstöd och projektverksamhet dels så att resultat och effekter i förhållande till uppsatta mål redovisas, dels så att information ges om stöd beslutade under tidigare år.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks motion 2005/06:N1 (kd). Med det sagda kan redogörelse 2005/06:RRS3 läggas till handlingarna.

3. Bemyndigandesystemet, punkt 4 (m, fp, kd, c)

av Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Krister Hammarbergh (m), Nyamko Sabuni (fp), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:N304 yrkande 13 och 2005/06:N344 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

I likhet med uppfattningarna i motionerna 2005/06:N304 (fp) och 2005/06:N344 (c, m, fp, kd) anser vi att bemyndigandesystemet, om än det är generellt berättigat, inte fungerar tillfredsställande när det gäller anslaget till allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1). Ett betydande osäkerhetsmoment har uppkommit eftersom det tänkta sambandet mellan bemyndigandnivå och anslag har brutits och möjligheterna till anslagssparande inte

längre finns. Det kan innebära att ett företag som beviljats stöd i slutändan inte kan få det beslutade beloppet eftersom myndigheten inte har medel inom sitt anslag som möjliggör utbetalning. Konsekvensen av det nuvarande systemet blir därför att myndigheterna blir mer restriktiva i beslutsfattandet för stöden.

Vi menar att ett bättre system vore att ta bort bemyndigandet i den här typen av fall och i stället besluta om en fast ram för myndighetens beslutsnivå, och därefter låta myndigheten disponera anslagsöverskottet i form av en reservation för att klara framtida utbetalningar. Ett alternativ är att regeringen säkerställer att myndigheten har möjlighet att infria sina förpliktelser.

4. De regionala företagsstöden, punkt 5 – motiveringen (m, fp)
av Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Krister Hammarbergh (m) och Nyamko Sabuni (fp).

Ställningstagande

Med den förändring av de regionala företagsstöden som regeringen beslutat om skall stöden bidra till en hållbar regional utveckling. Förändringarna skapar enligt vår uppfattning möjligheter till en mera fokuserad användning av de regionala stöden.

Med det anförda avstyrks det nu aktuella yrkandet i motion 2005/06:N475 (c).

5. De regionala företagsstöden, punkt 5 (kd, c)
av Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:N475 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser i likhet med vad som framförs i motion 2005/06:N475 (c) att beslutet att centralisera besluten när det gäller företagsstöden sysselsättningsbidrag och regionalt investeringsstöd är felaktigt och bör omprövas. Att centralisera besluten om stöden till Nutek och regeringen är helt emot vår syn på behovet av decentralisering och underifrånperspektiv i den regionala utvecklingspolitiken. Oavsett hur stöden är utformade är det på den regionala och lokala nivån som kunskapen om företagen och behoven finns.

Med det anförda tillstyrks det nu aktuella yrkandet i motion 2005/06:N475 (c).

6. Transportbidraget, punkt 6 (fp, c)

av Yvonne Ångström (fp), Nyamko Sabuni (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:N383 yrkande 11 och avslår motionerna 2005/06:MJ449 yrkande 12 och 2005/06:N252.

Ställningstagande

Med instämmande i vad som anförs i motion 2005/06:N383 (fp) anser vi att det snarast bör utredas om de företag som är beroende av många persontransporter med flyg för sina anställda skall kunna få ett stöd i likhet med det stöd som utgår för transporter av gods.

Vad gäller förändringar av transportstödet i övrigt anser vi att det är rimligt att invänta den översyn av stödet som skall genomföras i samband med att EU:s nya regler för regionalstöd träder i kraft.

Därmed tillstyrks det aktuella yrkandet i motion 2005/06:N383 (fp) samt avstyrks motionerna 2005/06:N252 (v) och 2005/06:MJ449 (mp, -) i berörda delar.

7. Glesbygdverket, punkt 7 (m, fp)

av Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Krister Hammarbergh (m) och Nyamko Sabuni (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:N439 yrkande 3 och 2005/06:N472 yrkande 3 och avslår motionerna 2005/06: MJ447 yrkande 5, 2005/06:N300 och 2005/06:N481 yrkande 19.

Ställningstagande

Vi anser att Glesbygdverket bör avvecklas och dess uppgifter föras över på andra myndigheter. Den nuvarande ordningen leder enligt vår uppfattning till en olycklig uppsplittring av ansvaret för regionalpolitiken.

Riksdagen bör ställa sig bakom vad vi här anfört om Glesbygdverket. Därmed tillstyrks motionerna 2005/06:N439 (m) och 2005/06:N472 (m) i berörda delar. Övriga motionsyrkanden avslås.

8. Glesbygdsverket, punkt 7 (kd)

av Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ447 yrkande 5 och avslår motionerna 2005/06:N300, 2005/06:N439 yrkande 3, 2005/06:N472 yrkande 3 och 2005/06:N481 yrkande 19.

Ställningstagande

Som föreslås i motion 2005/06:MJ447 (kd) är det dags att omvandla Glesbygdsverket till Landsbygdsverket. Förändringen syftar till att göra landsbygdsaspekten tydligare. Landsbygdspolitik är inte synonymt med regionalpolitik eller glesbygdspolitik. Landsbygd finns såväl nära tätorter som mer perifert geografiskt. Det nya Landsbygdsverket bör ges utökade befogenheter och möjligheter till inflytande över den nationella politiken. Landsbygdsverket bör förutom Glesbygdsverkets nuvarande uppgifter också ges i uppdrag att följa upp de landsbygdspolitiska målen och hur hänsyn tagits till landsbygdens behov. Enligt min uppfattning bör Landsbygdsverkets generaldirektör också ges uppdraget att vara landsbygdsombudsman.

Vad jag här anfört om Glesbygdsverket bör riksdagen ge regeringen till känna som sin mening. Därmed tillstyrks motion 2005/06:MJ447 (kd) i berörd del. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

9. Glesbygdsverket, punkt 7 (c)

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:N481 yrkande 19 och avslår motionerna 2005/06:MJ447 yrkande 5, 2005/06:N300, 2005/06:N439 yrkande 3 och 2005/06:N472 yrkande 3.

Ställningstagande

Jag anser i likhet med vad som anförs i motion 2005/06:N481 (c) att Glesbygdsverket bör upphöra i sin nuvarande form. Verkets utredande verksamhet bör i stället samordnas med ITPS och relevanta delar av Nutek i ett

verk som tillför kunskap genom utredningar, forskning och analys för regionernas utveckling och tillväxt. Denna myndighet bör även, enligt min uppfattning, få ansvaret för att hantera samtliga EU-program.

Riksdagen bör ställa sig bakom vad jag här har anfört om Glesbygdsverket. Därmed tillstyrks motion 2005/06:N481 (c) i berörd del. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

10. Kostnader för omlokalisering av myndigheter, punkt 9 (m, fp, kd)

av Ulla Löfgren (m), Yvonne Ångström (fp), Anne-Marie Pålsson (m), Krister Hammarbergh (m), Nyamko Sabuni (fp) och Lars Lindén (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:N236.

Ställningstagande

Vi ställer oss bakom förslaget i motion 2005/06:N236 (m) och menar att regeringen snarast bör återkomma med en beräkning av de totala kostnaderna för en omlokalisering av statliga verk från Stockholm. Varken kostnader eller konsekvensanalyser har presenterats. Riksdagen har således enligt vår mening ingen möjlighet att bedöma om den totala resursåtgången för omlokaliseringen skulle ha kunnat användas på ett annat och eventuellt mer effektivt sätt.

Med det anförda tillstyrks motion 2005/06:N236 (m).

Särskilda yttranden

1. Transportbidraget, punkt 6 (mp)

Ingegerd Saarinen (mp) anför:

Jag anser att transportstödet bör omvandlas till en stimulans för företag med hög förädlingsgrad. Detta kan t.ex. ske genom nedsatta socialavgifter. Som den regionalpolitiska utredningen (SOU 2000:87) visade hämmar snarare än främjar det nuvarande stödet en utveckling mot ett modernt och bärkraftigt näringsliv. Den traditionella träindustrin som bygger på sysselsättningsexensiv exploatering gynnas till exempel av stödet. Jag menar att direkta stimulanser för ökad sysselsättning är bättre. Vidare förutsätter jag att regeringen i översynen av bidraget beaktar att det nuvarande transportstödet, enligt Nutek, missgynnar kvinnodominerade verksamheter. Det är enligt min uppfattning särskilt viktigt att vetskapen om sådana missförhållanden ges en särskild tyngd när stödets framtida utformning diskuteras.

2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, punkt 10 (m)

Ulla Löfgren (m), Anne-Marie Pålsson (m) och Krister Hammarbergh (m) anför:

En riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister beslutade den 23 november 2005 att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende år 2006. Samtidigt fastställdes utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för åren 2006 och 2007.

Moderata samlingspartiet har i partimotion 2005/06:Fi240 med rubriken Politik för arbete och välfärd och i kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att återupprätta den svenska arbetslinjen, bryta bidragsberoende och utanförskap, ge fler medborgare makt över den egna vardagen samt trygga goda statsfinansierade och en värdig välfärd. Vi vill satsa på offentliga kärnverksamheter som sjukvård, rättstrygghet och skola i stället för på bidragssystemen.

Vi föreslår en växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst för låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett bättre sätt än i dag kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

Moderata samlingspartiets förslag till utgiftsram för utgiftsområde 19 Regional utveckling har inte vunnit riksdagens bifall, utan riksdagens majoritet har genom rambeslutet valt en annan inriktning av politiken. Av denna anledning deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet 19 Regional utveckling.

I det följande redovisar vi i korthet Moderata samlingspartiets alternativ till politik inom utgiftsområde 19.

Den anslagsfördelning inom utgiftsområdet som vi förordar redovisas i motion 2005/06:N439 (m) samt framgår av bilaga 2. Inom utgiftsområdet satsar vi på de insatser som är av betydelse för människor som bor i glesbygd; det gäller främst stöd till kommersiell service. Vidare stöder vi insatser som öppnar nya marknader för företaget, det gäller t.ex. transportstödet. Därutöver prioriterar vi medfinansiering till projekt inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik. Vi menar att en reformering av förmånsrätten i linje med vårt förslag i vår budgetmotion sannolikt skulle ha större betydelse för glesbygdens utveckling än regeringens samlade regionalpolitiska åtgärder.

Våra principiella uppfattningar framgår av våra reservationer i detta betänkande. Sammantaget har vi föreslagit – med anförda motiveringar i detta betänkande – en minskning av ramen för utgiftsområde 19 Regional utveckling med 813 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag.

3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, punkt 10 (fp)

Yvonne Ångström (fp) och Nyamko Sabuni (fp) anför:

Folkpartiet liberalernas budgetförslag för år 2006, vilka återfinns i partimotion 2005/06:Fi241 (fp), syftar till att förändra de ekonomiska förutsättningarna så att Sveriges potential kan komma till sin rätt. Det handlar om förslag som förbättrar förutsättningarna för den dryga miljon människor som står utanför arbetsmarknaden att få en möjlighet att komma in och bidra med en egen arbetsinsats och förslag som leder till nya jobb. Vi föreslår en stor inkomstskattereform för alla som arbetar och skattelättnader för företagare så att det skall bli lättare att anställa. Vi föreslår vidare reformer av arbetsmarknadspolitiken, sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Vi föreslår ett antal åtgärder för att underlätta företagande och nya jobb. Våra utgiftsökningar avser ökade resurser för en stärkt rättssäkerhet, bättre utbildning och forskning, satsningar på vård och omsorg särskilt för äldre samt förbättringar för handikappade. Vi uppnår utrymme för detta genom ett antal besparingsåtgärder.

Vårt förslag till utgiftsram för utgiftsområde 19 Regional utveckling har emellertid inte vunnit riksdagens bifall i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det inte meningsfullt att delta i fördelningen på anslag inom utgiftsområdet. Vi väljer således att avstå

från att delta i utskottets beslut om anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområdet.

För utgiftsområde 19 har vi förordat en ram för år 2006 som är 1 013 miljoner kronor lägre än Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag, som alltså även blev riksdagens beslut. I kommittémotionerna 2005/06:N437 (fp) och 2005/06:N383 (fp) redovisas Folkpartiets syn på den regionala utvecklingspolitiken och anslagen inom detta utgiftsområde. Den anslagsfördelning som vi föreslår framgår även av bilaga 2.

Vi menar att fokus måste skiftas från en regionalpolitik som oftast handlar om bidrag och omfördelning av skatteresurser till en lands- och glesbygdspolitik som i stället fungerar som en lokal mobiliseringspolitik. Varje region har sina styrkor och sina unika möjligheter. Dessa kan bäst tas tillvara genom lokala initiativ. Landsbygdspolitikens huvudsyfte måste vara att ta till vara landsbygdens möjligheter vad gäller tillväxt och företagande. Det gäller också möjligheter att skapa goda boendemiljöer samt förutsättningar för kultur- och naturupplevelser.

Vi har föreslagit ett nytt samlat landsbygdsverk som kan värna landsbygdsutvecklingen vad gäller bl.a. tillväxt- och näringspolitiska frågor. Glesbygdsverket bör därför avvecklas enligt vår uppfattning. Folkpartiet säger nej till selektiva stöd, och de bör avvecklas så snart som möjligt. Anslaget till allmänna regionalpolitiska åtgärder bör därför enligt vår uppfattning minskas.

Våra principiella uppfattningar framgår också av de reservationer vi gjort i detta betänkande.

4. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, punkt 10 (kd)

Lars Lindén (kd) anför:

Riksdagen har den 23 november 2005 fattat beslut om en annan utgiftsram för utgiftsområde 19 Regional utveckling än den som Kristdemokraterna föreslagit. Riksdagsmajoriteten – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – har således i det första rambeslutet om statsbudgeten för år 2006 beslutat om en annan inriktning av politiken än den vi förordar. Därför redovisar jag i detta särskilda yttrande (i stället för i en reservation) den del av vår politik som rör utgiftsområde 19 Regional utveckling och som jag skulle ha yrkat bifall till om vårt förslag till ramar hade vunnit riksdagens bifall i den första beslutsomgången.

Vårt budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer för fler människor i arbete, minskad ohälsa, förbättrad lönebildning och strategiska skattesänkningar. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen skall kunna öka i en sådan utsträckning att statens finanser och därmed den gemensamma välfärden tryggas för alla.

Sverige står inför stora utmaningar. Vi vet att under de närmaste tio åren kommer andelen äldre i befolkningen att växa, med ökade krav på vård och omsorg som belastar de offentliga finanserna. Andelen i arbetsför ålder minskar, vilket förstärker behovet av att öka antalet arbetade timmar för att upprätthålla skatteintäkterna.

Den offentliga sektorn måste också förnyas för att bättre möta medborgarnas behov och bättre tillvarata personalens kompetens och idéer. Dessutom måste valfriheten inom familjepolitiken öka, polis- och rättsväsendet återupprättas, pensionärernas ekonomiska situation stärkas och infrastrukturen förbättras.

Målet med våra reformer på dessa områden är att skapa förutsättningar för en uthållig tillväxt på åtminstone 3 % över en konjunkturcykel, där sysselsättningen kan öka utan att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offentliga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att jagas av krympande skattebaser och där statens finanser blir mindre konjunktur känsliga.

När det gäller den regionala utvecklingspolitiken är vår utgångspunkt att dess främsta uppgift är att bidra till utvecklingen av livskraftiga regioner i hela landet. Enligt Kristdemokraternas uppfattning byggs sådana när människor med kraft och vilja samverkar lokalt i ett underifrånperspektiv. Lands- och glesbygdens kännemärke är småföretagande. Avgörande för välfärd och tillväxt är att människor som driver dessa tusentals små verksamheter kan verka i ett näringslivsklimat som är uppmuntrande och underlättande.

Landsbygdsaspekten i politiken bör enligt min uppfattning göras tydligare. I det syftet har Kristdemokraterna föreslagit att Glesbygdsverket skall omvandlas till Landsbygdsverket. Det nya verket borde ges utökade befogenheter och möjlighet till inflytande över den nationella politiken och utvecklas till ett centrum för att bedriva utredningsarbete och utveckla kunskap om landsbygdens utvecklingsprocesser.

Vi har i vår kommittémotion 2005/06:N479 (kd) föreslagit en kraftfull satsning på turistfrämjande åtgärder under åren 2006–2008. Vi menar att satsningen skulle generera närmare 10 000 nya arbetstillfällen per år, fördelade på både storstad och glesbygd. Det är just i gles- och landsbygd som de unika turistprojekten kan skapas.

Den anslagsfördelning som vi föreslagit framgår av bilaga 2. Våra principiella uppfattningar redovisas också i de reservationer vi gjort i detta betänkande.

5. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, punkt 10 (c)

Håkan Larsson (c) anför:

Centerpartiets förslag till ram för utgiftsområde 19 Regional utveckling för år 2006, som är 1 248 miljoner kronor högre än Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag, har inte bifallits av riksdagsmajoriteten inom ramen för budgetprocessens första steg. Då Centerpartiets budgetförslag är en helhet är det i detta andra steg inte meningsfullt att delta i beslut avseende fördelning på anslag inom utgiftsområde 19. Jag väljer således att avstå från att delta i utskottets beslut avseende anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Centerpartiets syn på den regionala utvecklingspolitiken och vårt förslag till anslag under utgiftsområdet har redovisats i partimotion 2005/06:N481 (c) och kommittémotion 2005/06:N475 (c). Den anslagsfördelning inom utgiftsområdet som vi förordar framgår också av bilaga 2.

Tillväxt utvecklas i första hand regionalt samtidigt som tillväxtförutsättningar ser olika ut på olika platser och måste få utformas därefter. Centerpartiet anser därför att en betydligt ökad självständighet för regioner ger en ökad tillväxt för Sverige. Den regionala utvecklingen är alltså avhängig en omfördelning av makt över resurser och beslut. I enlighet med federalismens principer menar Centerpartiet att lokala och regionala organ har ett betydligt bättre beslutsunderlag än centrala myndigheter. När det gäller att fatta beslut rörande lokala och regionala frågor kan en högre effektivitet uppnås efter en omfördelning av makten. Regionalpolitiken har traditionellt kännetecknats av omfattande program för omflyttning av pengar, centralstyrda direktiv och massiva myndighetsstrukturer för att behandla processen. Centerpartiet vill bryta ned ineffektiva myndighetsstrukturer, eliminera skadlig centralstyrning och förenkla de regionala finansieringsprogrammen.

Under utgiftsområdet har vi föreslagit en ökning av anslaget till allmänna regionalpolitiska åtgärder (33:1) för lokalt och regionalt utvecklingsarbete. Vi har också budgeterat för ett ökat återflöde från EU genom att valutakursen i förordningen som styr medlen från strukturfonderna anpassas till den verkliga kursen.

Min principiella uppfattning om den regionala utvecklingspolitiken framgår även av de reservationer som jag står bakom i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2005/06:1

Proposition 2005/06:1 Budgetpropositionen för 2006 Utgiftsområde 19:

1. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 3 200 000 000 kr under åren 2007–2014 (avsnitt 3.14.1).
2. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 400 000 000 kronor under åren 2007–2008 (avsnitt 3.14.5).
3. Regeringen föreslår att riksdagen för 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 19 Regional utveckling i enlighet med uppställningen under avsnitt 1 i propositionen.

Redogörelse 2005/06:RRS3

Redogörelse 2005/06:RRS3 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående styrningen av regionala stöd.

Följdmotion med anledning av redog. 2005/06:RRS3

2005/06:N1 av Lars Lindén m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att regeringen skall formulera mer konkreta och uppföljningsbara mål för stödformerna, särskilt på verksamhetsgrensnivån.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att de uppföljningsbara målen bättre bör spegla även de olika aspekterna av begreppet hållbar tillväxt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att målen skall formuleras så att dessa är lika för alla myndigheter som beslutar om ett visst stöd.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall utveckla återrapporteringskraven för företagsstöd så att den ekonomiska och den ekologiska dimensionen ingår i återrapporteringen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall utveckla återrapporteringskraven och indikatorerna för företagsstöden så att dessa består av krav på redovisning av verkliga utfall.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall utforma återrapporteringskraven för projektverksamheten på ett sådant sätt att de kan ge en samlad bild av utfallet av de anslagsmedel som används till projektverksamhet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bättre skall anpassa innehållet i förordningarna för stödformerna till mål- och resultatstyrningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall utforma könskvoteringsvillkoret i förordningarna för regionalt utvecklingsbidrag och sysselsättningsbidrag som ett mål på aggregerad nivå.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall utveckla den årliga informationen till riksdagen rörande både företagsstöd och projektverksamhet.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Kr382 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över bidragens roll för föreningarnas förutsättningar att bedriva sin verksamhet.

2005/06:MJ447 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omvandla Glesbygdsverket till Landsbygdsverket.

2005/06:MJ449 av Åsa Domeij m.fl. (mp, -):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en omföring av transportstöd till mer direkta sysselsättningsstöd.

2005/06:N232 av Kenneth Johansson m.fl. (c, m, fp, kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samtliga medel för allmänna regionalpolitiska åtgärder av regeringen skall tilldelas de kommunala samverkansorganen i län där sådana finns.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att resurser för tjänster som i dag finns på länsstyrelserna för att genomföra den regionala utvecklingspolitiken inklusive hanteringen av regionala projektmedel och företagsstöd bör föras över till de kommunala samverkansorganen.

2005/06:N236 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer till riksdagen med den totala prislappen för utlokaliseringen av statliga verk från Stockholm.

2005/06:N241 av Sven Bergström (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte plötsligt dra in anvisade pengar för företagsstöd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omedelbart betala ut de pengar för företagsstöd som dragits in från Gävleborgs län.

2005/06:N243 av Anita Brodén och Runar Patriksson (båda fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av en glesbygdsombudsman.

2005/06:N252 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn vad avser transportstödet.

2005/06:N254 av Agne Hansson och Staffan Danielsson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att dispositionsrätten för regionala utvecklingsinsatser, anslag 33:1, överförs till de regionala självstyrelse- och samverkansorganen utan omvägen via Nutek.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att dispositionsrätten för regionala utvecklingsinsatser, anslag 33:1, överförs i sin helhet till de regionala självstyrelse- och samverkansorganen och ingen del till länsstyrelserna.

2005/06:N276 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning om glesbygdens villkor och hur ett särskilt glesbygdsavdrag kan utformas.

2005/06:N277 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra vissa kommuner i Norrbotten till försöks- och modellkommuner för en ny regionalpolitik.

2005/06:N288 av Cristina Husmark Pehrsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en förändrad tillväxtpolitik i enlighet med vad som anförs i motionen.

2005/06:N292 av Agne Hansson och Sverker Thorén (c, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad andel av 33:1-anslaget till Kalmar län.

2005/06:N300 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Glesbygdsverket och behovet av en analys och en definition av begreppet myndighet.

2005/06:N304 av Anna Grönlund Krantz m.fl. (fp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över bemyndigandesystemet när det gäller anslag 33:1 samt att regeringen bör undersöka möjligheterna att införa ett budgetsysteem som inte riskerar att försvåra myndigheternas möjligheter att effektivt stödja företag inom ramen för det regionalpolitiska stödsystemet.

2005/06:N328 av Kerstin Kristiansson Karlstedt och Göran Norlander (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU:s strukturfonder.

2005/06:N329 av Kerstin Kristiansson Karlstedt och Göran Norlander (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stödområdesindelning.

2005/06:N344 av Birgitta Sellén m.fl. (c, m, fp, kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör se över bemyndigandesystemet när det gäller anslag 33:1.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över möjligheterna att införa ett budgetsystem som inte riskerar att försvåra myndigheternas möjligheter att effektivt stödja företag inom ramen för det regionalpolitiska stödsystemet.

2005/06:N347 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för att företagsstöden regionalt utvecklingsbidrag, landsbygdsstöd och sysselsättningsbidrag skall fördelas med högst 60 % till det överrepresenterade könet.

2005/06:N348 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om nationella respektive lokala planer för arbetsmarknadsregioner och infrastruktur.

2005/06:N364 av Lilian Virgin och Christer Engelhardt (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för att utveckla Gotland.

2005/06:N382 av Håkan Larsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en bred Norrlandsutredning med uppgiften att föreslå förändringar som stärker denna vidsträckta region och gör det lättare att ta till vara den stora utvecklingspotentialen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättra näringsklimatet i Norrland och öka förädlingen av regionens naturresurser.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa bättre förutsättningar för fler att flytta till Norrland.

2005/06:N383 av Yvonne Ångström m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en politik som tar sin utgångspunkt i en lokal mobilisering av resurser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om grunderna för en ny landsbygdspolitik.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att skapa lokala och internationella nätverk.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om persontransportstöd.

2005/06:N398 av Raimo Pärssinen (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett ensidigt näringsliv.

2005/06:N423 av Rolf Lindén och Ann-Kristine Johansson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om landsbygdspolitik.

2005/06:N437 av Eva Flyborg m.fl. (fp):

9. Riksdagen anvisar med ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt uppställning i motionen.

2005/06:N439 av Per Bill m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inriktning av regional tillväxtpolitik.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Glesbygdsverket.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett tillväxtvänligt företagsklimat och företagarklimat.

2005/06:N443 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en modern storstadspolitik.

2005/06:N450 av Kristina Zakrisson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regionalpolitiskt ansvar, forskning och utveckling samt studiemöjligheter i Norrbottens län.

2005/06:N453 av Solveig Hellquist m.fl. (fp, m, kd, c, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att svenska strukturprogram tillförs medel som erhålls genom att euro/SEK anpassas till faktiska förhållanden, varvid redan gjorda utbetalningar från EU omräknas till den kurs som rådde vid betalningstillfällena.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en fortsättningsvis löpande anpassning av valutakursen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att särskild vikt läggs vid redovisningen av strukturfondernas medfinansiering och uppnådda resultat.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om innebörd och effekter av att EU:s strukturfonder så långt som möjligt skall användas för att stärka Sveriges tillväxt och regionala utveckling.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om offentlig medfinansiering såtillvida att de anslag som riksdagen och regeringen i annan ordning tilldelar statens myndigheter kan användas för nationell offentlig medfinansiering samt att kommuner och landsting också svarar för medfinansiering.

2005/06:N472 av Per Bill m.fl. (m):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till bemyndigande i fråga om ramanslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder (förslagspunkt 1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 i fråga om ramanslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder göra ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, innebär utgifter på högst 1 000 000 000 kr under år 2007.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avveckling av Glesbygdsmyndigheten.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regionalpolitikens inriktning.
5. Riksdagen anvisar med ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 19 enligt uppställning i motionen.

2005/06:N474 av Lars Lindblad m.fl. (m, fp, c, kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av regional tillväxtpolitik.

2005/06:N475 av Åsa Torstensson m.fl. (c):

1. Riksdagen anvisar med ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt uppställning i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att besluten för företagsstöden, sysselsättningsbidrag och regionalt utvecklingsbidrag, som har centraliserats till Nutek, skall återföras till länen/regionerna.

2005/06:N479 av Lars Lindén m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principer och mål för regional utveckling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om näringslivsklimatets betydelse för regional utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av god riskkapitalförsörjning för regional utveckling.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunernas roll för den regionala utvecklingen.
9. Riksdagen anvisar med ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling enligt uppställning i motionen.

2005/06:N481 av Maud Olofsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om landsbygdspolitikens inriktning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kvinnor och män skall ha lika villkor och rättigheter oberoende av var man bor eller vad man arbetar med.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samordna Glesbygdsverket med ITPS och relevanta delar av Nutek.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2006 inom utgiftsområde 19

Regional utveckling

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning. Företrädarna för (m), (fp), (kd) och (c) har avstått från att delta i beslutet om anslag (se särskilda yttranden 2-5).

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Anslags-		Regeringens		(m)	(fp)	(kd)	(c)
	typ	förlägg	förlägg	förlägg				
33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	(ram)	1 460 837	- 500 000	- 700 000	- 115 000	+400 000		
33:2 Landsbygdsån	(ram)	9 910			- 5 000			
33:3 Transportbidrag	(ram)	403 864						
33:4 Glesbygdverket	(ram)	26 302	- 13 151	- 13 000		- 2 000		
33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006	(ram)	1 132 000				+850 000		
33:6 Insatser med anledning av försvarsomställningen	(ram)	300 000	- 300 000	- 300 000				
Summa		3 332 913	- 813 151	- 1 013 000	- 120 000	+1 248 000		

BILAGA 3

Utredningar, uppdrag och program

Nedan förtecknas aktuella utredningar m.m. inom området för regional utvecklingspolitik som omnämns i budgetpropositionen.

- Regeringen beslutade i december 2004 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att analysera och lämna förslag till regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet. Utredningen överlämnade den 15 augusti 2005 betänkandet Regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet (SOU 2005:68). Betänkandet remissförhandlas för närvarande.
- Regeringen har givit ITPS i uppdrag att skapa en databas som grund för regionala analyser. Databasen skall skapas utifrån de av ITPS föreslagna indikatorerna för uppföljning av sektorspolitiken.
- Regeringen avser att uppdra åt ett antal myndigheter med särskilt ansvar inom regional utvecklingspolitik att ta fram en samlad och systematiserad kunskapsbild kring utvärderingsmodeller för tvärsektoriella politikområden, såsom regional utvecklingspolitik.
- Regeringen gav år 2004 ett antal centrala myndigheter i uppdrag att redovisa förslag till metoder för att stärka arbetet med regionala utvecklingsprogram. Förslagen skall särskilt belysa hur ett antal strategiska områden kan hanteras i arbetet med regionala utvecklingsprogram och hur de kan bidra till en hållbar regional utveckling. Uppdraget skall slutredovisas till regeringen i september 2005.
- Regeringen har givit Nutek i uppdrag att skapa en nationell bas med aggregerad information i avsikt att säkerställa möjligheterna för nationell uppföljning av de regionala tillväxtprogrammen.
- Regeringen har givit Nutek i uppdrag att årligen redovisa verksamheten i ett antal projekt. Det gäller särskilda regionala riskkapitalinsatser inom vissa av EG:s strukturfondsprogram som initieras under år 2005.
- Regeringen gav i januari 2002 Nutek i uppdrag att genomföra ett program för att öka användningen av modern informationsteknik i företag lokaliserade inom stödområde A under perioden 2002–2004. Programmet omfattar totalt 50 miljoner kronor, exklusive medfinansiering. Programmet är förlängt till den 1 november 2005.
- Regeringen tillsatte i februari 2002 två särskilda delegationer med tidsbegränsade mandat att medverka till att, i dialog med regionala och lokala aktörer, långsiktigt stärka utvecklingen inom de mest utsatta lokala arbetsmarknadsregionerna i norra Sveriges inland respektive delar av Bergslagen, Värmland och Dalsland. Delegationernas arbete avslutades i december 2004. Regeringen har givit ITPS i uppdrag att genomföra en processutvärdering av delegationernas arbete. Uppdraget skall redovisas till regeringen i december 2005.

- Regeringen gav i februari 2002 Konsumentverket i uppdrag att utveckla och testa nya lösningar inom det kommersiella serviceområdet under perioden 2002–2004. Konsumentverket tilldelades 15 miljoner kronor i februari 2002 och ytterligare 5 miljoner kronor i juni 2004 för genomförandet av uppdraget. I juni 2004 förlängde regeringen uppdraget t.o.m. år 2006.
- Regeringen gav i september 2004 landshövdingarna vid länsstyrelserna i Norrbottens, Jämtlands, Värmlands och Gotlands län uppdrag att föreslå lämpliga – lokala, regionala och nationella – åtgärder, för ökad konkurrenskraft, hållbar tillväxt och sysselsättning i respektive lokal arbetsmarknadsregion. Delrapporter med redovisningar av det arbete som hittills bedrivits har överlämnats till regeringen i februari 2005.
- Regeringen har för avsikt att tillkalla en särskild utredare för att kartlägga behov av samlade insatser för den personal som väljer att inte flytta med vid omlokaliseringen av statliga myndigheter och som kommer att omfattas av Tygghetsavtalet, och, om behov finns, ta över arbetsledningsansvaret för sådan personal.
- Regeringen gav i juni 2005 en särskild utredare i uppdrag att överväga och föreslå lämpliga åtgärder för att utveckla ett centrum för den civila test- och övningsverksamheten i subarktisk miljö i Arvidsjaur. Uppdraget skall slutredovisas senast i februari 2006.
- Regeringen har givit Nutek i uppdrag att ta fram ett nytt system för projekt- och stödärendehantering (Nyps) för att bl.a. förbättra underlaget för uppföljning och utvärdering. Avsikten är att systemet skall tas i bruk under år 2006.
- Regeringen avser att uppdra åt ett antal myndigheter med särskilt ansvar inom regional utvecklingspolitik att ta fram en samlad och systematiserad kunskapsbild kring utvärderingsmodeller som grundas på systemtänkande. Kunskapsbilden bör innehålla såväl en allmän belysning av systemtänkandet inom utvärderingsområdet som en praktisk introduktion till hur systematisk utvärdering kan tillämpas inom tvärsaktoriella politikområden som regional utvecklingspolitik.
- Regeringen beslutade i december 2004 att tillkalla en särskild utredare som skall lämna förslag till organisation för genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik i Sverige under programperioden 2007–2013. I uppdraget ingår att, om det är lämpligt, inom befintliga myndighetsramar lämna förslag på en nationell myndighet, som skall ha en strategisk roll för att stödja såväl den nationella regionala utvecklingspolitiken och arbetet med lokala utvecklingsavtal inom storstadpolitiken som den europeiska sammanhållningspolitiken med beaktande av sysselsättningsstrategin. Uppdraget skall, enligt tilläggsdirektiv, redovisas senast den 15 januari 2006. Utredningen har i november 2005 lämnat en delredovisning med förslag på en nationell myndighet i enlighet med uppdraget.

- Regeringen gav i oktober 2004 samtliga länsstyrelser i uppdrag att gemensamt föreslå hur samordningen av de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet bör vidareutvecklas och preciseras. Uppdraget skall slutrapporteras till regeringen i november 2005.
- I augusti 2002 fattade regeringen beslut om att tillkalla en särskild utredare med uppgift att genomföra en översyn av Glesbygdsverkets roll och uppdrag inom politiken. Utredningens slutbetänkande Mot en ny landsbygdspolitik (SOU 2003:29) överlämnades till regeringen i april 2003. Betänkandet har remissbehandlats och ärendet bereds inom Regeringskansliet.
- Regeringen tillkallade i juni 2004 en kommitté med uppdrag att utarbeta en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling. Uppdraget skall redovisas senast den 30 november 2006.